

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
Кафедра соціальних комунікацій

На правах рукопису

КЛИМЧУК ДМИТРО ВАЛЕНТИНОВИЧ

**Репортаж як жанр сучасної української журналістики: тенденції та
трансформації**

Спеціальність 061 «Журналістика»

**Освітньо-професійна програма «Журналістика і соціальні
комунікації»**

Робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ

протокол № ____
засідання кафедри соціальних
комунікацій

від ____ грудня 202__ р.

Завідувач кафедри соціальних
комунікацій доц. Теребус О. Л.

Науковий керівник:

ГРЕЛЯ СВІТЛАНА ІВАНІВНА,

доктор наук із соціальних
комунікацій,

професор кафедри соціальних
комунікацій

АНОТАЦІЯ

Климчук Дмитро Валентинович. Репортаж як жанр сучасної української журналістики: тенденції та трансформації / Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 061 «Журналістика». Волинський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, 2025.

У роботі здійснено комплексний аналіз жанру репортажу в українському медіапросторі, зважаючи на його історичні витoki, структурні характеристики та функціональне місце в системі журналістських жанрів. Проаналізувавши зміни медійного середовища, простежено трансформації репортажу в умовах цифровізації, що впливають на способи подання інформації, використання мультимедійних засобів і модифікацію композиційних рішень. Здійснено порівняльний аналіз матеріалів таких видань, як «Суспільне Новини», Reporters, «Бабель», The Ukrainians та NV, що надає можливість виявити подібності й відмінності в тематиці, структурі та візуальному оформленні репортажів.

У роботі окреслено тенденції зміни стилістики сучасного репортажу, роль етичних чинників у процесі висвітлення подій та вплив цього жанру на формування суспільної думки. Узагальнено, як цифрові платформи впливають на специфіку жанрову, змінюючи способи побудови тексту та динаміку сприйняття. Важливу роль відіграють засоби унаочнення тексту: сучасні журналісти використовують фото, відео, супутникові знімки, інтерактивні карти й розширені цитати, щоб детально передати перебіг подій та його значення для суспільства.

Наукова новизна полягає в узагальненні трансформаційних процесів у розвитку українського репортажу та в окресленні специфічних рис його функціонування в умовах цифрової доби, що сприяє розширенню уявлень про жанрову динаміку й сучасні медійні практики.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання висновків для підвищення ефективності підготовки репортажів, вдосконалення журналістських матеріалів, а також для навчальних і дослідницьких цілей у сфері медіадосліджень і журналістики. Аналіз репортажів медіа «Суспільне Новини», Reporters, «Бабель», The Ukrainians та NV засвідчує застосування різних форм подання інформації та мультимедійних засобів, що може бути корисним для подальшого вивчення заявленої теми.

Ключові слова: репортаж, журналістика, медіапростір, цифровізація, жанрова трансформація, мультимедійність, сучасні українські медіа.

ABSTRACT

Klymchuk Dmytro Valentynovich. Reportage as a genre of modern Ukrainian journalism: trends and transformations / Qualification work for the degree of "master" in the specialty 061 "Journalism". Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, 2025.

The work provides a comprehensive analysis of the genre of reportage in the Ukrainian media space, taking into account its historical origins, structural characteristics and functional place in the system of journalistic genres. Having analyzed the changes in the media environment, the transformations of reportage in the conditions of digitalization are traced, which affect the methods of presenting information, the use of multimedia tools and the modification of compositional solutions. A comparative analysis of materials from such publications as "Suspilne News", "Reporters", "Babel", "The Ukrainians" and "NV" is carried out, which makes it possible to identify similarities and differences in the topics, structure and visual design of reports.

The paper outlines trends in the stylistic changes of modern reporting, the role of ethical factors in the process of covering events, and the influence of this

genre on the formation of public opinion. It summarizes how digital platforms affect the specifics of the genre, changing the methods of constructing the text and the dynamics of perception. An important role is played by means of text visualization: modern journalists use photos, videos, satellite images, interactive maps, and extended quotes to convey in detail the course of events and its significance for society.

The scientific novelty lies in the generalization of transformational processes in the development of Ukrainian reporting and in outlining the specific features of its functioning in the digital age, which contributes to expanding ideas about genre dynamics and modern media practices.

The practical significance of the results obtained lies in the possibility of using the conclusions to increase the efficiency of report preparation, improve journalistic materials, as well as for educational and research purposes in the field of media studies and journalism. Analysis of reports by the media outlets "Suspilne", "Reporters", "Babel", "The Ukrainians" and "NV" demonstrates the use of various forms of information presentation and multimedia tools, which may be useful for further study of the stated topic.

Keywords: reporting, journalism, media space, digitalization, genre transformation, multimedia, modern Ukrainian media.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЖАНРУ РЕПОРТАЖУ	9
1.1. Поняття та сутність репортажу	9
1.2. Історичний розвиток репортажу в українських медіа.....	12
1.3. Класифікація видів репортажів	15
1.4. Структура та основні риси жанру	19
1.5. Репортаж у системі жанрів журналістики	23
Висновки до розділу 1	26
РОЗДІЛ 2. РЕПОРТАЖ У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ МЕДІАПРОСТОРИ	28
2.1. Особливості подання репортажів у друкованих, телевізійних та онлайн-виданнях	28
2.2. Трансформація жанру в умовах цифровізації	30
2.3. Тематика сучасних репортажів.....	34
2.4. Мова і стиль сучасного репортажу	36
2.5. Етичні аспекти.....	40
Висновки до розділу 2	43
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ РЕПОРТАЖІВ УКРАЇНСЬКИХ МЕДІА.....	45
3.1. Характеристика вибраних видань	45
3.2. Порівняльний аналіз структури, тематики й мови	47
3.3. Візуальні та мультимедійні елементи.....	52
3.4. Роль репортажу у формуванні суспільної думки	56
Висновки до розділу 3	59
ВИСНОВКИ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	64
ДОДАТКИ.....	71

ВСТУП

Українська журналістика останніх десятиліть змінюється під впливом цифровізації, через що інтернет-видання є серйозними конкурентами друкованим медіа та поступово формують нові способи роботи з інформацією. У такому середовищі журналісти дедалі частіше звертаються до змішаних форм подання інформації, поєднують ознаки різних жанрів і створюють матеріали, у яких аналітичні, інформаційні та публіцистичні елементи взаємодіють у межах одного тексту. Завдяки цьому розширюється жанрова система, з'являються нові способи подання, що відповідають потребам сучасної аудиторії.

У таких умовах репортаж залишається унікальним жанром, з одного боку спираючись на усталені характеристики, з іншого – активно оновлюється завдяки мультимедійності, персоналізованим історіям та тяжінню до аналітики. Сучасні журналісти використовують фото, відео, супутникові знімки, інтерактивні карти й розширені цитати, щоб детально передати перебіг подій та його значення для суспільства. У такий спосіб підсилюється довіра до інформації, створюється емоційне сприйняття, що допомагає читачеві краще зрозуміти ситуацію.

Актуальність теми полягає в тому, що репортаж став одним із найпомітніших жанрів у висвітленні суспільно важливих подій, особливо під час російсько-української війни. У цьому жанрі фіксують свідчення очевидців, локальні історії та гуманітарні наслідки подій, що формують громадське бачення реальності й сприяють суспільним дискусіям. Обрані для аналізу видання «Суспільне Новини», Reporters, «Бабель», The Ukrainians та NV відображають різноманітність репортажного жанру, підходів до структурування тексту та використання мультимедійних елементів, що підтверджує доцільність дослідження. Порівняння таких репортажів дозволяє виокремити тенденції сучасної журналістики, зокрема мультимедійність,

персоналізацію та емоційність, а також оцінити, як нові технології впливають на сприйняття аудиторією подій. Тобто проведене дослідження є актуальним і необхідним для глибшого розуміння сучасних практик репортажу та їхнього впливу на розвиток медіагалузії в Україні.

Мета дослідження полягає у вивченні сучасного стану жанру репортажу в українських медіа та визначенні особливостей його структури, тематики, мови та використання візуально-мультимедійних елементів для ефективного інформування аудиторії й формування суспільної думки.

Для досягнення цієї мети визначено такі **завдання**:

- проаналізувати історичний розвиток репортажу в українських медіа та класифікацію його видів;
- дослідити структуру, стиль та мову репортажів;
- виявити особливості подання матеріалів у друкованих, телевізійних та онлайн-виданнях;
- оцінити використання візуально-мультимедійних елементів;
- провести порівняльний аналіз репортажів українських медіа «Суспільне Новини», Reporters, «Бабель», The Ukrainians та NV;
- визначити роль репортажу у формуванні суспільної думки.

Об'єктом дослідження є жанр репортажу в сучасній журналістській практиці.

Предметом дослідження – особливості структури, стилю, тематики та використання мультимедійних елементів у репортажах, а також їхній вплив на формування суспільної думки.

Вирішення поставлених завдань зумовило вибір **методів дослідження**. У роботі застосовувались: метод аналізу теоретичних джерел для визначення поняття «репортаж» тощо; індуктивний метод при формулюванні жанру як репортажу; хронологічний метод для дослідження розвитку репортажного жанру, метод аналізу під час дослідження репортажів медіа «Суспільне Новини», Reporters, «Бабель», The Ukrainians та NV.

Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості використання висновків для підвищення ефективності підготовки репортажів, вдосконалення журналістських матеріалів, а також для навчальних і дослідницьких цілей у сфері медіадосліджень і журналістики. Аналіз репортажів медіа «Суспільне Новини», Reporters, «Бабель», The Ukrainians та NV засвідчує застосування різних форм подання інформації та мультимедійних засобів, що може бути корисним для подальшого вивчення заявленої теми.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЖАНРУ РЕПОРТАЖУ

1.1. Поняття та сутність репортажу

Репортаж, за загальноприйнятим визначенням, належить до оперативних жанрів журналістики, у яких динамічно, документально точно та емоційно передається конкретна реальність через безпосереднє сприйняття автора, який обов'язково виступає свідком описаних подій. Сучасне українське суспільство гостро потребує інформації, що має соціальне значення, і саме репортаж, відтворюючи дійсність із точністю фактів, насиченою живими образами та емоційністю, дає можливість аудиторії опинитися безпосередньо на місці події. Головна мета цього жанру – не лише інформувати, а й викликати в читача певні почуття, спонукати до осмислення, дій чи певних вчинків.

На сьогодні налічується чимала кількість визначень аналізованого нами жанру, оскільки це один із найскладніших журналістських жанрів, тому цілком очевидно, що має безліч дефініцій. Крім цього, жанр не можна втиснути в межі суворих правил чи регламентацій, адже кожний репортаж, передусім, – «це особистість репортера, його творча обдарованість» [16, с. 153].

Репортаж виокремлюють як самостійний жанр, що потребує певних передумов для створення. У традиційному розумінні цей жанр журналістики є розповіддю автора про подію під час її проведення. Дослідники зазначають, що він є «оперативною формою емоційного, наочного зображення події, учасником якої був сам автор» [21, с. 219], або «оперативним жанром преси, радіо, телебачення, в якому динамічно, з документальною точністю, яскраво й емоційно відтворюються картини дійсності в їхньому розвитку через безпосереднє сприйняття автора» [17, с. 177].

Репортаж, за визначенням В. Павліва, автора посібника «Репортаж: між фактами та емоціями», – «це розповідь про цікаві історії людського життя, в якій автор звертається до щонайширшої палітри чуттєвих вражень, отриманих від усіх органів чуття. Добрий репортаж має «смак» і «запах», в ньому проявляються найделікатніші кольори і звуки реальності, він демонструє, яким є справжнє життя «на дотик». Він охоплює все те, чого часто не можуть собі дозволити інші журналістські жанри [37, с. 8].

Сучасний репортаж, залишаючись класичним жанром із притаманними рисами (перебуванням журналіста безпосередньо на місці події, динамічністю викладу) у багатьох випадках починає набувати аналітичних відтінків. Журналісти, реагуючи на потреби аудиторії, дедалі частіше змушені не лише фіксувати факт, а й побічно коментувати ситуації, свідками яких стали. Це, як пише А. Іващук, проявляється в двох формах: прямому та непрямому аналізі [18, с. 69].

У першому випадку в структурі репортажного тексту з'являються кілька аналітичних фрагментів – від двох до трьох образів, що можуть мати нейтральний або псевдонеітральний характер. Обов'язковою умовою таких вставок є насиченість конкретними цифрами, фактами та прикладами, особливо коли автору вдається оперативно віднайти паралелі з подіями, описаними в інтернет-ресурсах або газетно-журнальних архівах. У результаті вказані аналітичні частини набувають форми коментаря, що не нав'язує позицію, а лише допомагає глибше усвідомити суть явища. Щодо псевдонеітральних коментарів, то в сучасних репортажах нерідко трапляються аналітичні вставки, зроблені сторонніми особами – як випадковими свідками, так і експертами. Завдяки цьому репортаж зберігає об'єктивність і водночас збагачується багатошаровим поглядом на подію, що підсилює його інформаційну цінність.

Особливу увагу варто звернути на слова А. Іващука, який наголошує на необхідності формування в журналіста вміння висловлюватися лаконічно, дохідливо і водночас ємко. Одним-двома влучними епітетами має вдаватися

яскраво охарактеризувати об'єкт зображення, щоб текст не втратив емоційності і не став занадто розлогим [18, с. 69].

Отже, нинішній репортаж – найбільш розгорнутий та емоційно насичений жанр серед інформаційних форм журналістики. Він не просто вимагає присутності на місці події та суворого дотримання фактології, а й потребує уваги до найдрібніших деталей, що допомагають створити ефект безпосереднього перебування і максимально наблизити читача до подій. Саме тому, як вважає А. Іващук, репортер-журналіст не може бути стороннім спостерігачем, а змушений, перебуваючи в епіцентрі, виступати і суб'єктом певної події [18, с. 68].

Репортаж – жанр, що створюється на основі безпосереднього сприйняття події через п'ять відчуттів: зору, слуху, смаку, дотику й запаху [13, с. 28]. Саме ця сенсорна повнота дає змогу журналісту відтворити живу картину, що максимально наближає читача до атмосфери описуваного явища. Зорові враження допомагають детально описати те, що побачив репортер, – кольори, форми, рухи, міміку і жести учасників події. Через слух передається звучання навколишнього світу – голоси, шум натовпу, мелодії чи навіть тиша, що додає особливого емоційного забарвлення. Смак і запах часто використовуються для створення глибшого образу, особливо доцільними вони є, наприклад, при описі смаку традиційної страви чи запаху спецій на базарі, що активізує уяву й робить текст яскравішим. Крім цього, дотик, хоч і менш поширений у журналістській практиці, додає тексту відчуття присутності – це може бути опис температури (тепле, холодне), текстури предметів тощо.

Тож репортаж – це безпосереднє відтворення події з місця її розвитку. Тому майстерність репортера позначається на якості матеріалу, на особливостях бачення події, на специфіці їх опису. Використання усіх п'яти відчуттів у репортажі створює цілісний, багатогранний образ, що дає можливість читачеві не просто отримати інформацію, а відчувати атмосферу події так, ніби він опинився безпосередньо на її місці.

1.2. Історичний розвиток репортажу в українських медіа

Я. Табінський зазначає, що термін «репортаж» з'явився в першій половині XIX століття і походить від латинського слова «reportare», що означає «передавати» або «повідомляти». На початку в цьому жанрі подавали публікації, де інформувалося про перебіг судових процесів, парламентських дебатів, різних зібрань тощо. Згодом такі матеріали стали називати «звітами». Водночас унікальність репортажу як жанру полягає в широкому використанні методу спостереження, що дозволяє детально зафіксувати хід подій і їх результати в тексті [48, с. 31]. Варто також зазначити, що ознаки репортажу активно використовували класики української літератури, зокрема Михайло Коцюбинський та Панас Мирний, які у своїх творах майстерно поєднували документальність із художнім описом реальних подій.

Розвиток репортажу в українській журналістиці нерозривно пов'язаний із загальними культурними трансформаціями першої половини XX століття. Саме 1920–1930-ті роки стали періодом надзвичайного піднесення української культури, що увійшов в історію як культурний Ренесанс. У цей час посилюється суспільний інтерес до документального зображення реальності, а отже і до жанру репортажу, що міг оперативно, динамічно й емоційно передавати атмосферу подій.

Уже у 1920-х роках до встановлення тотальної сталінської диктатури в українській пресі та літературі спостерігається активізація репортажних тенденцій. Як пише О. Бикова, приблизно від 1928 року жанр літературного репортажу набуває особливої популярності: письменники звертаються до нього як до найефективнішого засобу документального освоєння дійсності [5, с. 76]. Не випадково саме тоді з'являється низка творів, що засвідчують нові можливості жанру: відобразити життя тут і тепер, у найяскравіших деталях середовища та людських характерів.

У роботах Бориса Антоненка-Давидовича, Майкла Йогансена, Миколи Трублаїні, Павла Усенка та інших авторів документальність поєднувалася з

художнім баченням, а глибоке «занурення» письменника у подію забезпечувало достовірність і переконливість опису. Збірки «Землею українською», «Люди й вугілля», «Збруч», книги й репортажні цикли О. Полторацького, Дана Сотника, О. Досвітнього, подорожні нариси М. Трублаїні засвідчували прагнення авторів зафіксувати правду часу, зокрема й ту, що суперечила офіційному оптимістичному канону.

Показовою в цьому сенсі стала книжка Антоненка-Давидовича «Землею українською» (1929). Автор об'їздив підрадянську Україну, порушуючи в репортажах болючі питання: несумісність більшовицької політики з українською ментальністю, наслідки господарського втручання радянської влади, трансформації в соціальному середовищі [5, с. 76]. Репортаж тут перетворювався на інструмент суспільної рефлексії – і саме це зумовило його популярність та впливовість.

Однак подальша історія розвитку жанру визначається іншою логікою. Радянська цензура кардинально змінює засади репортажності. І хоча жанр не зникає, проте втрачає критичний потенціал, оскільки стає інструментом пропаганди «трудових досягнень» і демонстрації вигаданого оптимізму. Будь-який факт, цифра чи навіть прізвище мали проходити багаторівневу перевірку, що унеможливлювало оперативність і обмежувало свободу авторського погляду. Внаслідок цього в 1950–1960-х роках спостерігається занепад репортажу: тематика звужується до освітлення комунальних об'єктів, урочистостей і шаблонних сюжетів побутового характеру. Тоді цей жанр ще формально існував, але втратив свої провідні ознаки – гостроту, дієвість, дослідницьку спрямованість [15, с. 12].

Новий етап розвитку жанру розпочинається лише на зламі ХХ–ХХІ століть. Політична лібералізація кінця 80-х, а згодом і поява інтернет-медіа радикально змінили журналістику. Посилення обміну інформацією, розширення доступу до джерел і можливість працювати безпосередньо з подією дали репортажу новий імпульс. Тому жанру поступово повертається здатність реагувати на гострі суспільні проблеми із використанням новітніх

мультимедійних технологій. Розширюються та модифікуються різновиди репортажів: стріми з місця подій, фоторепортаж, телевізійна й онлайн-репортажність, що формують сучасну практику українських медіа.

Лише з кінця 90-х років минулого століття в редакціях друкованих газет і журналів почали впроваджувати репортерство як окремий, спеціалізований напрям журналістики. До цього часу функції репортера зазвичай виконували штатні кореспонденти різних відділів, не маючи чітко визначеної ролі. Наукове осмислення та роз'яснення специфіки репортерської праці довгий час залишалося на незадовільному рівні, що ускладнювало систематизацію жанру. Проте ситуація поступово покращується, адже вимоги до якості матеріалів у межах інформаційної групи жанрів постійно зростають, стимулюючи більш глибоке вивчення репортерської діяльності.

В основі сучасних репортажів – відповіді на традиційні «Що? Де? Коли?», але читачі вимагають від журналістів також аналізу події, що змальовується в інформаційному матеріалі, оптимальні шляхи розв'язання нагальних проблем і багато іншого [19, с. 75].

Після 2014 року репортаж набув особливого значення в українських медіа, ставши живим свідченням перебігу російсько-української війни та її впливу на людей і суспільство [9, с. 125]. Журналісти опинялися безпосередньо на лінії фронту, часто ризикували життям, аби передати правду – гостру, драматичну, але завжди справжню. Відтоді репортаж почав стрімко набувати рис глибокої аналітики і психологічної глибини, адже в основі фактів лежать людські долі.

Поряд із об'єктивністю зростала роль авторського бачення, що допомагало читачеві або глядачеві відчувати атмосферу й емоції моменту, ніби він сам стоїть серед руїн на фронті або біля будинку, де розбирають завали після чергової ракетної атаки на об'єкти цивільної інфраструктури тощо. Очевидним видається й те, що працювати у таких умовах значно складніше не тільки із точки зору професійної майстерності, а й з психологічної. Але

воєнний репортаж, на наш погляд, став своєрідним дзеркалом війни та важливим фактором формування суспільної думки, а також потужним нагадуванням про ціну свободи.

Таким чином, історичний розвиток репортажу в Україні був нерівномірним і залежним від політичних умов. В одні періоди він «розквітав», в інші – обмежувався цензурою та тоталітарною владою. Однак на нашого часу зберіглася його суть – оперативне відтворення реальності на основі безпосереднього спостереження.

1.3. Класифікація видів репортажів

Репортаж належить до складних жанрів журналістики, тому недаремно сьогодні дослідники не можуть дійти єдиної згоди щодо його класифікації як жанру. Це призводить до появи різноманітних підходів і варіантів поділу за різними ознаками.

Наприклад, В. Здоровега виділяє серед різновидів репортажу «подієві (прямі й непрямі) або інформаційні», де автор динамічно відтворює конкретні події за допомогою фактичного опису [17, с. 179]. Проблемний репортаж, на його думку, зосереджується на невирішених питаннях та процесах, нерідко вдається до критики, полеміки і навіть іронії щодо явищ дійсності, прагнучи вплинути на перебіг подій і покращити суспільний стан [17, с. 179]. Окремо варто згадати художні репортажі, що в літературній практиці часто порівнюють або навіть ідентифікують із документальними повістями або художніми нарисами. Тобто ця сфера стала об'єктом уваги не лише журналістів, а й літературознавців.

У роботі В. Разживіна згадується поділ газетного репортажу на три основні типи – доподієвий, подієвий і післяподієвий, що ґрунтується на взаємозв'язку між розповіддю про подію, самою подією і її сприйняттям. У доподієвому типі всі три компоненти тісно поєднані, у подієвому – розповідь

і сприйняття події відокремлені в часі, а в післяподієвому – сама подія частково чи повністю реалізується за заздалегідь складеним журналістом сценарієм [39, с. 253]. Підсумуємо, що до доподієвого належать проблемні репортажі, організовані репортажі та розслідування, подієвий охоплює репортажі про непередбачені події, а післяподієвий – фоторепортажі.

Натомість О. Бикова додає, що на сучасному етапі розмаїття форм репортажу можна систематизувати як художні, подієві, спеціальні, історичні, а також репортажі-застереження і репортажі-розслідування [Бикова, с. 99]. Такий широкий спектр підтверджує, що репортаж є гнучким і здатним адаптуватися до потреб сучасної журналістики, залишаючись при цьому жанром, що вимагає творчого підходу і високої професійної майстерності автора.

Крім цього, дедалі частіше дослідники говорять про те, що в репортажі з'являються ознаки аналітичної журналістики. Скажімо, А. Іващук з огляду на роль та місце аналітики у ньому виокремлює подібні до попередньої дослідниці різновиди репортажу:

- *політичний*;
- *агітаційний*;
- *історичний*;
- *футурологічний* [18, с. 168];

Найпоширенішим видом репортажу традиційно вважають подієвий. Він характеризується оперативністю і спрямованістю на відтворення актуальних суспільних подій у режимі реального часу [17, с. 179]. Основне завдання журналіста у цьому випадку – швидко опрацювати зібрану інформацію до моменту, поки вона не втратить актуальності, та чітко вказати місце й час події. Важливо, що опис у подієвому репортажі необхідно вести поетапно й послідовно, щоб у читача виникло відчуття безпосередньої присутності на місці події. Але разом із тим треба, щоб текст не був сухим і монотонним, а навпаки – динамічним, наповненим яскравими деталями, що викликають емоційний відгук. Для цього автор не лише фіксує перебіг подій,

а й уважно відстежує всі їхні повороти, конфлікти й колізії, що робить його позицію у творі відчутною і значущою.

Як ми уже вказували, сучасний репортаж, хоча й належить до інформаційних жанрів, дедалі частіше збагачується елементами аналітики, що дає змогу не просто описати подію, а й осмислити її причини і передбачити можливі наслідки.

Аналітичний репортаж, своєю чергою, виходить за межі простої фіксації фактів і стає засобом глибокого розгляду суспільно важливих проблем. Тут образна, емоційна оповідь поступово перетворюється на докладний аналіз, що включає зіставлення фактів, вивчення їх взаємозв'язків у сучасному і історичному контекстах, а також критичну оцінку причин і наслідків явища.

Як слушно зазначає М. Галлер у посібнику «Репортаж», суть аналітичного репортажу полягає в тому, що порушену проблему розглядають через конкретні факти, спонукаючи читача до осмислення і роздумів [12, с. 115]. Популярність такого жанру пояснюється недостатньою кількістю часу та можливостей у сучасній аудиторії для глибокого дослідження, через що читачі ніби делегують цю функцію репортерам – отримати, опрацювати та інтерпретувати інформацію, зібрати думки експертів і свідчення очевидців. Але, на мій погляд, це свідчить і про широкі потенційні можливості репортажу, що, перебуваючи у руках майстерного журналіста, може трансформуватися і набувати різних форм.

Ще одним важливим різновидом є художній репортаж, що часто вважають класичним жанром, але його визначення викликає суперечки серед фахівців. Одні вважають, що написати такий репортаж можуть лише журналісти з яскраво вираженим літературним талантом, а класики української літератури, зокрема Панас Мирний і Іван Франко, використовували ознаки цього жанру у своїх творах. Інші ж переконані, що художній репортаж – це насамперед майстерно побудований текст, де журналіст свідомо використовує літературні прийоми: метафори, багаті

епітети, відступи, що надають матеріалу художньої глибини і широти [39, с. 251].

Додамо, що обсяг художніх репортажів, як правило, сягає п'яти тисяч друкованих знаків, і стиль поєднує яскравість описів із аналітичними роздумами. Недаремно в основі художнього репортажу одна значуща подія, але часто супроводжена історичним екскурсом і посиланнями на аналогічні випадки, що розширює контекст і додає тексту вагомості.

У художніх репортажах журналісти широко користуються різноманітними художніми засобами, майстерно показуючи життєві явища, описуючи зовнішнє середовище, а також створюючи характери героїв через деталі й особливості мови. Найпоширенішими є описові та оцінні епітети, порівняння – як звичайні, так і гіперболізовані, а також багатий образний ряд. Часто використання пейзажних замальовок дозволяє не лише створити настрій і колорит, а й глибше розкрити суть ситуації, вказати на час і місце події. Зокрема, український дослідник М. Ленюк підкреслює, що опис природи у художньому репортажі слугує своєрідним фоном для розвитку подій, апелює до історичного часу та допомагає створити локальний колорит [27, с. 276]. Таким чином, художній репортаж поєднує в собі точність журналістики і виразність літературної майстерності, відкриваючи широку палітру можливостей для творчого самовираження.

Серед сучасних різновидів репортажів особливе місце посідають телевізійний та інтернет-репортаж, адже вони найбільш тісно пов'язані з розвитком цифрових технологій і зміною характеру споживання інформації. *Телевізійний* репортаж вирізняється поєднанням вербального тексту, відеоряду та звукового супроводу. Саме візуалізація подій забезпечує ефект максимального занурення, коли глядач не лише читає про побачене, а безпосередньо спостерігає за розвитком подій. Журналіст змушений працювати оперативно, адже телевізійний формат вимагає подання інформації «тут і тепер» [31, с. 210]. Показ місця події, миттєве фіксування емоцій учасників, динаміка кадру – усе це формує надзвичайно сильний

емоційний вплив. Натомість авторські коментарі мають бути лаконічними, оскільки головну роль відіграє не слово, а картинка. За таких умов позиція репортера проявляється передусім через інтонацію, добір ракурсів, осмислення ситуації у вступних і заключних закадрових фрагментах. Водночас сучасний телевізійний репортаж нерідко тяжіє до аналітичності, про що свідчить наявність інфографіки, коментарів експертів, документальних фрагментів.

Інтернет-репортаж як відносно новий різновид став результатом еволюції медіасередовища в бік інтерактивності та мультимедійності [57, с. 312]. Його принципова особливість – необмеженість технічних можливостей: текст може доповнюватися фотографіями, відео, інтерактивними елементами, посиланнями на документи та джерела інформації, онлайн-трансляціями.

Отже, найчастіше у наш час можна зауважити такі різновиди репортажів, як подієвий, аналітичний, художній, телевізійний, інтернет-репортаж.

1.4. Структура та основні риси жанру

Репортаж стає дедалі популярнішим жанром на українському медіаринку: майже кожне видання має колонки репортерів. Доволі затребуваними є репортажі журналу «Країна», репортажні розділи видань «День», The Ukrainians, NV, «Українська Правда. Життя», «Лівий берег» та ін.

Репортаж як жанр журналістики має чітко визначену структуру та комплекс характерних ознак, що забезпечують його якість, емоційну виразність і суспільну значущість. Саме завдяки цим рисам репортаж здатний занурити аудиторію в атмосферу події, створити ефект присутності та передати динаміку життя.

Класична побудова репортажу передбачає наявність чотирьох основних елементів: вступу, опису перебігу подій, реакцій учасників і логічного висновку. Вступ покликаний одразу зацікавити читача, окреслити місце, час і контекст події, створити інтригу та підштовхнути до подальшого занурення в текст. Хід події подається у динаміці покроково, так, щоб читач міг спостерігати розвиток ситуації в режимі «тут і тепер». Важливо органічно вплітати в структуру реакції очевидців, коментарі героїв, емоції самого автора, що розкривають значущість події та її вплив на людей. Завершальна частина зазвичай містить короткий висновок, що узагальнює побачене та допомагає читачеві сформулювати власне оцінне ставлення.

Структура репортажу може мати різні варіації, але обов'язок журналіста – зберегти чіткість композиції: початок – кульмінація – завершення. Допускається і порушення хронології, особливо в художньо-публіцистичних формах жанру, проте кінцева картина події має залишатися цілісною та зрозумілою. Кожна структурна ланка служить своїй функції: пробуджує інтерес, підтримує напругу, розкриває конфлікт моменту. У процесі створення репортажу журналіст має продумати концепцію, визначити фокус і межі події. Жанр передбачає висвітлення лише однієї основної події, тому поєднання кількох різних інформаційних приводів порушує його жанрову чистоту. Важливо також дотримуватися принципу наближення до інтересів читача, враховуючи географічні, хронологічні та соціокультурні аспекти аудиторії [50, с. 257].

Першим елементом, із яким ознайомлюється читач, є заголовок. Тому він виступає своєрідним «обличчям» публікації, що має не просто інформувати, а й інтригувати, підкреслюючи унікальність і вагомість описуваного явища. Тому вибір заголовка варто розглядати як творчу задачу, що вимагає врахування стилістичних особливостей, мелодики та ритму, адже саме він задає напрямок і тон усій подальшій розповіді.

У контексті вищезазначеного зачин репортажу набуває особливого значення як ключовий елемент, здатний миттєво захопити увагу читача та

викликати інтерес до подальшого прочитання матеріалу. Вдалий початок не лише визначає емоційний тон усього тексту, а й створює своєрідний «міст» між читачем і подією, яку розповідає журналіст.

На думку В. Тарасюка, досить поширеними помилками сучасних авторів є слабкі та безініціативні зачини, надмірно складні конструкції й пасивні форми дієслів, відсутність або перевантаженість діалогічних фрагментів, недостатня візуальна підтримка тексту [50, с. 249]. Звідси випливає важливість сильного початку, що повинен відразу привернути увагу та задати темп історії, а також вдало підбраного заголовка, що підкреслює унікальність події й водночас стимулює інтерес аудиторії.

Особливу роль у структурі репортажу відіграють деталі, які здатні передати те, що іноді не вдається висловити словами. Водночас надмірне нагромадження деталей здатне втомити читача і відвернути його увагу від основного змісту. Саме тому при доборі фактів і образів журналіст мусить ретельно зважувати кожен елемент, віддаючи перевагу тим, які максимально розкривають ключові ідеї та створюють емоційний резонанс. Як слушно зауважує М. Щигель, читач сприймає деталі не лише свідомо, а й підсвідомо, намагаючись запам'ятати їх для повнішого розуміння тексту в цілому [59]. Отже, використання інформації, що підкреслює або ілюструє смисли, стає основою якісного репортажу.

Підсумовуючи, варто наголосити, що підготовка репортажу – це складний і відповідальний процес, що вимагає від журналіста вміння «зануритися» в життя та турботи інших людей, відчутти його багатогранність і знайти ту головну тему, що об'єднує всі події і факти. Така глибина сприйняття можлива лише за наявності чітко сформульованої концепції та ретельно продуманого плану публікації. У цьому полягає сутність творчої роботи репортера, який не просто фіксує події, а досліджує життя, робить його зрозумілим і близьким для аудиторії, стимулюючи думки, почуття та дії читача.

Особливою жанровою умовою є особиста присутність журналіста на місці події, достовірність і фактологічність, динамічність і подієвість. Саме завдяки безпосередньому контакту із середовищем і героями автор фіксує деталі, «дихання» моменту, що забезпечує достовірність і фактологічність матеріалу. Робота на локації відзначається динамічністю та потребує миттєво реагувати на зміну ситуації, адже кожна деталь може стати значущою для розкриття теми. Часто репортер уже в редакції складає «пазли» занотованих і «впійманих» моментів у цілісне тло тексту. При цьому традиційні нотатки нині активно замінюються диктофонними записами, фото- і відеоматеріалами, стрімами.

Однією з провідних ознак репортажу дослідники називають подієвість. Як зазначає Я. Табінський, подія, що стає об'єктом репортажу, має відповідати критеріям актуальності та суспільної значущості, відкриваючи читачеві нові грані дійсності [49, с. 31–32]. Саме подієвість тісно пов'язана з динамічністю репортажу, адже матеріал рухається разом із розвитком життя, фіксуючи його зміни. Також при написання публікацій вказаного жанру важливо обмежуватися оповіддю лише однієї події. Тому важливо обирати ті події та явища суспільного життя, де можна знайти яскраві деталі й подробиці.

Узагальнюючи, зазначимо: журналіст у структурі репортажу має працювати на досягнення його головної мети – створення ефекту присутності, формування емоційного та інтелектуального зв'язку між читачем і зафіксованою подією. Достовірність і фактологічність, динамічність і подієвість, емоційність і авторська присутність – саме ці ознаки визначають репортаж як жанр, мета якого не тільки інформувати, а й відкривати перед аудиторією життя в його яскравих і суперечливих проявах.

1.5. Репортаж у системі жанрів журналістики

Розмаїття жанрової системи журналістики зумовлює потребу чіткої градації системи жанрів, проте дослідники й сьогодні пропонують різні підходи до їх жанрів. У центрі цих дискусій перебуває питання про критерії розмежування журналістських творів, адже саме вони дозволяють визначити функціональні можливості конкретного жанру, його призначення та особливості впливу на аудиторію.

Серед українських дослідників основоположною залишається концепція В. Здоровеги, який підкреслює, що першорядну роль у визначенні жанрової приналежності відіграє об'єкт відображення – конкретний життєвий матеріал, що стає змістовою основою журналістського твору. Саме реальність, її масштаб, складність і соціальне значення спонукають автора обирати ту чи ту форму подання. У цій логіці жанр не треба розглядати як суто сукупність формальних ознак, а як органічна відповідь на природу події, що її журналіст прагне висвітлити. На думку Здоровеги, «об'єкт проситься в жанр», тобто сам підказує найбільш відповідний спосіб осмислення й вираження [17, с. 144]. Не менш важливими для жанротворення є масштаби охоплення дійсності та літературно-стилістичні засоби втілення задуму. Одні події потребують стислого інформування, інші – розгорнутого аналізу, треті – художнього осмислення людського характеру та соціального контексту. На цьому ґрунті утвердилася одна з найпоширеніших класифікацій, розроблена В. Здоровегою, що враховує як змістові, так і стилістичні параметри тексту, розподіляючи жанри на інформаційні, аналітичні, художньо-публіцистичні та сатиричні [17]. Традиційно репортаж належить до інформаційної когорти, однак поєднує ознаки й інших груп. Також до інформаційних жанрів належать замітка, звіт, інтерв'ю.

Репортаж посідає у сучасній журналістиці особливе місце, адже поєднує риси інформаційного й художньо-публіцистичного письма. Формально належачи до інформаційної групи, цей жанр значно виходить за

межі суто фактичного повідомлення. Його природа визначається поліфонічністю змісту: факт у репортажі завжди прожитий і пережитий автором безпосередньо на місці події, а інформація подається крізь призму особистої присутності, емоційного досвіду, динаміки часу. Саме тому дослідники наголошують: репортаж не піддається жорсткій регламентації, бо в кожному конкретному випадку він постає відбитком творчої індивідуальності репортера, характеру його сприймання, рівня аналітичної підготовки та здатності відчуті подієву драматургію [16, с. 153].

У традиційному розумінні репортаж – це розповідь про подію в момент її розвитку. Присутність журналіста забезпечує головну, жанротворчу ознаку – ефект включеного спостереження, коли читач, слухач або глядач відчуває себе учасником ситуації. Саме переживання моменту «тут і тепер» вирізняє репортаж серед інших інформаційних жанрів. З огляду на це репортаж віддалено можна порівняти із заміткою як найбільш лаконічною формою інформаційного повідомлення. Замітка зосереджена на факті, поданому у максимально стислому вигляді, без авторського коментаря та художніх складових. Її функція полягає в оперативній передачі нового знання про реальність, що вже відбулася, тоді як у репортажі розгортається подія на очах аудиторії, пропонуючи їй не лише отримати відомості, а побачити безпосередній перебіг ситуації.

Ближчим до репортажу у внутрішньожанровій типології вважається звіт, адже в основі цього жанру – фіксація події, що має громадську важливість і відбувається у присутності журналіста. Проте у звіті пріоритет надається документальній точності: важливо не стільки показати подію, скільки передати її зміст у структурованій, логічній формі. Якщо в репортажі підкреслюється атмосфера, динаміка, особистісне враження від побаченого, то у звіті журналіст націлений на максимальне відтворення вербального боку події – сказаних промов, прийнятих рішень, перебігу офіційних обговорень. Тому інтерпретаційний потенціал звіту значно нижчий, а авторська інтонація здебільшого нівелюється заради об'єктивності. Проте в умовах сучасного

інформаційного середовища межі між жанрами постійно зміщуються, і звіт нерідко набуває рис художньо-публіцистичного викладу, що підтверджує еволюцію жанрової системи.

Ще відчутнішими виявляються відмінності між репортажем та інтерв'ю. Інтерв'ю в журналістиці є способом пізнання суспільно значущої інформації через думку компетентної особи. Результат розмови становить основний зміст матеріалу; образ автора простежується тільки побіжно, через організацію діалогу та вибір запитань. Репортаж натомість ґрунтується на авторському спостереженні: подія розкривається не через коментарі, а через безпосередній досвід репортера, який виступає головним посередником між реальністю та аудиторією [20, с. 186]. Тому, на мій погляд, інтерв'ю акцентує увагу на знанні, репортаж – на сприйнятті. Відповідно, в першому випадку читач довіряє експерту, а в другому – журналістові, його здатності осмислити те, що відбувається.

Особливим є співвідношення репортажу й нарису. У нарисі публіцист орієнтується на створення образу людини, події або явища через поглиблений психологічний та соціокультурний аналіз. Він не обмежений часовими рамками та може відходити від конкретного моменту, концентруючись на характері героя, його біографії, внутрішніх мотивуваннях. Репортажист навпаки прагне зафіксувати тутешнє життя таким, яким воно виявляється у момент присутності на місці події. Якщо нарис шукає смисли, то репортаж – рух. І, відповідно, у нарисі панує авторська концепція, у репортажі – подієва справжність.

Тобто для репортажу притаманні ознаки точності та документальності, але водночас вимагається образності, експресії, художнього мислення, що робить його одним із найбільш складних та вимогливих жанрів у журналістській практиці. Журналіст повинен одночасно зберігати оперативність і вміти вибудовувати драматургію тексту; дотримуватися достовірності фактів і виявляти творчу індивідуальність; інформувати та інтерпретувати реальність, не перетворюючи розповідь на вигадку.

Отож, репортаж у системі жанрів журналістики перебуває між інформаційним і художньо-публіцистичним дискурсом. Його сила – у здатності стати містком між реальністю та її осмисленням, передати об'єктивний факт через суб'єктивну присутність і саме тому досягти максимальної переконливості впливу на аудиторію.

Висновки до розділу 1

Репортаж як жанр журналістики втілює найважливішу функцію – безпосереднє відтворення події з місця її розвитку. Саме ця риса визначає унікальність та цінність репортажу в системі журналістських жанрів. Від моменту свого зародження у ХІХ–ХХ століттях, коли він починався у вигляді газетних заміток і фейлетонів, репортаж пройшов складний шлях еволюції, відповідаючи на зміни у суспільстві, технологіях і журналістській практиці. Розквіт жанру припав на 1990-ті роки, коли незалежна українська журналістика стала одним із чинників формування демократичного суспільства.

Класифікація репортажів відображає багатогранність жанру. Подієвий репортаж зосереджується на оперативному описі актуальної події, аналітичний – поєднує фактологічність з глибоким аналізом причин і наслідків, а художній репортаж надає матеріалу особливої образності та емоційної насиченості. Окрім друкованих, важливими стали телевізійні та інтернет-репортажі, які, завдяки своїм медіаособливостям, дозволяють різними способами залучати аудиторію, поєднуючи оперативність і виразність.

Структурно класичний репортаж вибудовується за схемою: вступ, де зацікавлюється читач, основний хід події, який передає розвиток ситуації, реакції учасників і очевидців, та висновок, що підсумовує та узагальнює інформацію. Для жанру характерні достовірність і фактологічність, поєднані з емоційністю викладу і помітною присутністю автора. Динамічність тексту

забезпечує живе сприйняття, а увага до деталей підсилює враження безпосередності.

Для репортажу характерна низка спільних та відмінних ознак із іншими жанрами. На відміну від замітки, яка є стислим повідомленням, інтерв'ю, орієнтованого на діалог з респондентом, чи нарису, що має більш розгорнутий художньо-публіцистичний характер, репортаж перебуває на стику інформаційного і творчого. Поєднуючи точність фактажу з художньою образністю, дає змогу не лише повідомити, а й передати атмосферу події, зробити її живою для читача.

Отже, репортаж виступає одним із найскладніших і найяскравіших жанрів журналістики, що завдяки своїй безпосередності і багатогранності залишається незамінним інструментом висвітлення сучасного життя.

РОЗДІЛ 2.

РЕПОРТАЖ У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ МЕДІАПРОСТОРІ

2.1. Особливості подання репортажів у друкованих, телевізійних та онлайн-виданнях

Порівнюючи способи подання репортажного матеріалу в різних типах медіа, можна помітити, що кожна платформа формує власний стиль взаємодії з аудиторією завдяки інструментам, які їй доступні. У репортажах друкованих медіа можна вибудовувати логіку репортажного опису й розкривати подію за допомогою художніх деталей. Основою телевізійного репортажу є візуальний образ, підсилений прямою мовою, коментарями та монтажем сюжету, що створює безпосередній ефект перебування на місці події. У цифровому середовищі інший принцип подання – мультимедійний, у якому фотографії, аудіосвідчення, відеофрагменти, карти пересування, інтерактивні елементи доповнюють текст, змінюючи при цьому способи його сприйняття.

У контексті репортажу в друкованих медіа важливо підкреслити його синтетичність, адже в ньому інтегруються елементи кількох традиційних форм журналістики (фрагменти звіту, інтерв'ю, коментаря, нарису, а також художньо-образні прийоми змалювання дійсності). Саме в цьому й полягає його своєрідність: складниками є, по-перше, елементи інформативного повідомлення – деталі, свідчення, документи, фрагменти ситуації, а по-друге, публіцистичні компоненти – міркування, відступи, оцінювання. Завдяки цьому публікація виходить за межі звичайної інформаційної журналістики й набуває синтетичного характеру.

Стрімка модифікація репортажу у вітчизняній пресі у XXI столітті, як пише О. Бикова, спричинена кількома факторами. По-перше, ідеться про зміну ідеологічних орієнтирів сучасного суспільства, у якому формується

інший тип комунікативної поведінки та інший запит на інтерпретацію подій. По-друге, модифікація пресового репортажу зумовлена його природною здатністю «відчувати» соціальні трансформації. Відтворення змін у соціумі надає нових ознак медійному тексту, що формує нові елементи жанрової структури. По-третє, кожен репортер, працюючи над матеріалом, прагне подати подію у власній інтерпретації, комбінуючи елементи різних жанрів. З огляду на це «взаємопроникнення, поєднання, схрещування жанрів і утворення на цій основі нових модифікацій стало однією із закономірностей» [6, с. 129].

У характеристиці пресового репортажу важливо врахувати такі особливості, як подієвість, документальність, оперативність, наочність перебігу ситуації та відчуття присутності, що формує активне авторське «я». Завдяки цим домінантам зберігається внутрішня єдність навіть тоді, коли в його структуру проникають елементи інших жанрових форм. Наприклад, під час створення матеріалу інколи використовують інтерв'ю, якщо виникає потреба з'ясувати важливі деталі через прямі свідчення людей, які перебували в епіцентрі події. Діалоги та репліки учасників посилюють ефект достовірності та впливають на динаміку розгортання сюжету.

У телевізійному середовищі формується інша специфіка вказаного жанру. Так, телевізійний репортаж розглядається як самостійна жанрова система та одночасно як принцип подання інформації на телебаченні. У цьому контексті телебачення володіє більшою кількістю інструментів для відтворення подій у режимі реального часу [22, с. 206]. Саме тому ефект присутності й безпосередність сприйняття стають визначальними. А коментарі очевидців, кадри з місця події, зміна планів і ритмічний монтаж створюють цілісну модель.

Для цифрового середовища характерний новий вимір репортажного жанру. Перевагою інтернет-репортажів є мультимедійність, що дає можливість поєднувати текст із фотографіями, відео, аудіозаписами, картами подій, інтерактивними елементами, стрічкою хронологічних оновлень. Тобто

читач може переходити від свідчення до відеофрагмента, від карти до авторського коментаря, самостійно обираючи траєкторію сприйняття, що створює іншу модель залучення, ніж у друкованих медіа.

Крім цього, у сучасному онлайн-просторі дедалі частіше використовується так званий формат «живої стрічки», у якій події подають в режимі реального часу, доповнюючись короткими відео, реакціями очевидців, аудіоповідомленнями та уточненнями журналіста. Не менш цікавим є використання карт пересування, схем розташування об'єктів, супутникових знімків, що надає додаткової аналітичності та точності.

У підсумку можна зазначити, що спосіб подання репортажу визначається природою медіаплатформи. У друкованих медіа є можливість розгортати глибокий, логічно вибудований опис. Основою телевізійного формату є образність через візуальний ряд і коментарі. Цифрова платформа відкриває шлях до інтерактивності та мультимедійності. Незмінним залишається одне – репортаж у кожному середовищі має відтворювати реальності через присутність на місці події, деталі, завдяки чому жанр продовжує залишатися одним із найдинамічніших і найвиразніших у журналістській практиці.

2.2. Трансформація жанру в умовах цифровізації

Ще у 2009 році М. Василенко наголошував на тому, що традиційна конфігурація репортажу в новому медійному середовищі «явно не спрацьовує» [11]. Причина передусім в інерційності творчого мислення, що зумовлена загальною масифікацією свідомості сучасної публіки з відповідною атрибутикою цього явища: домінуванням аудіовізуальних платформ, плинністю інформаційних потоків у режимі постійної інтернет-комунікації, трансформацією класичної гуманітарної освітньої системи тощо. Порівнюючи різні етапи розвитку медіа, можна побачити, як саме

цифровізація призвела до ситуації, коли зміна способу сприйняття інформації суттєво вплинула на жанрову динаміку репортажу.

Для того, щоб матеріал, перенесений із друкованої платформи, набув органічного вигляду на сайті, у ньому обов'язково мають розміщуватися гіперпосилання. Як зауважує О. Хіренко у дослідженні комунікативного ресурсу інформаційних текстів друкованих медіа, у середньому в репортажі обсягом до п'яти тисяч знаків в інтернет-виданні нараховується до п'яти-семи лінків [54, с. 37]. Прикметно, що гіперпосилання підсилює комунікаційну складову, забезпечує можливість глядачеві або читачеві глибше знайомитися з інформацією, але водночас відволікає від гармонійного цілісного сприйняття тексту.

Аналізуючи візуальний матеріал у нових медіа, Я. Табінський вказує на те, що фоторепортажі здебільшого характеризуються надмірною серійністю: така особливість властива регіональним інтернет-ресурсам, де редакторам зручніше опублікувати більше світлин із дрібними деталями події, ніж шукати кілька перспективних, концептуально вибудованих фотографій високої якості та формулювати до них змістові підписи [49, с. 226]. Порівнюючи це із друкованими медіа, можна побачити, що цифрова природа платформ стимулює розростання обсягу візуального контенту, яким часто замінюється аналітичність.

Крім гіпертекстуальності та мультимедійності, на зміну структури репортажу в мережевому просторі впливає інтерактивність. Інтернет-журналіст сприймає себе частиною спільноти, з якою перебуває у постійному обміні інформацією, що зумовлює новий рівень динаміки матеріалу. У такий спосіб можна швидко реагувати на запити аудиторії, модифікуючи стиль подачі в реальному часі. Завдяки цьому у цифровому форматі репортаж «обростає» додатковими рівнями комунікацій – як горизонтальними (аудиторія між собою), так і вертикальними (аудиторія – журналіст).

Серед мережевих репортажів вирізняється окремий формат – твіт-репортаж, що є насамперед проявом громадянської журналістики. Як пише

М. Чабаненко, «твіт-репортажі» містять авторське ставлення до події, а ефект присутності виникає завдяки включенню інтерв'ю [57, с. 315]. Унікальні риси цього піджанру пов'язані із технічними характеристиками платформи, оскільки стислість повідомлень посилює оперативність і персоналізованість інформації, що робить її надзвичайно привабливою для користувачів.

Додамо, що інструменти Twitter у роботі журналіста можна використовувати надзвичайно різноманітно: це і отримання даних, і спостереження за конкурентами, і ведення Twitter-трансляцій із масових заходів, спортивних змагань, місць надзвичайних подій; причому твіти можна супроводжувати фото-, відео- та аудіофайлами. Тобто мережеві платформи сформували альтернативний тип репортажності, заснований на миттєвій реакції та розгорнутому мультимедійному супроводі.

Ще один популярний різновид – онлайн-трансляції, а яких спеціалізуються насамперед медіа спортивної тематики [45]. Журналіст поступово вибудовує матеріал протягом спортивної події, подаючи короткі фрагменти тексту з фотоматеріалами та точним часом. Завдяки цьому виникає ефект спостереження за грою або змаганням у реальному часі, що надає можливість відстежувати розвиток події майже в режимі реального часу. Подібний спосіб подачі набув популярності і під час висвітлення пресконференцій, судових слухань, великих зібрань, де важливо передавати інформацію в темпі самої події.

Поступово утвердилась і модель репортажу, побудованого за принципом зворотної хронології. У таких матеріалах події відображаються від найновіших повідомлень до старіших, що дозволяє орієнтуватися в найактуальніших даних саме на теперішній момент. Матеріали традиційно супроводжують фото- та відеоматеріалами, коментарями учасників, журналістів та експертів також у режимі реального часу, гіперпосиланнями на попередні новини та прогнозами аналітиків.

Також варто підкреслити, що соціальні мережі, зокрема Facebook, Instagram, YouTube, також змінюють уявлення про репортаж як жанрову

форму. У роботі цих платформ виникає специфічна логіка подачі інформації, що ґрунтується на швидкості сприйняття, фрагментарності та сильному емоційному забарвленні контенту. Саме відеострічки, прямі трансляції та короткі динамічні фрагменти, які відтворюють інтенсивність події через рух, звук або імпульсивну реакцію очевидців, задають новий спосіб конструювання оповіді. Порівнюючи класичний репортаж із відеоформатами соцмереж, помітно, що акценти зміщуються з послідовного розгортання події на миттєве фіксування найвиразніших епізодів, що надає можливість проживати ситуацію у режимі присутності.

У цифровому середовищі змінюється і роль аналітичності [45, с. 186]. Якщо традиційно у репортажі прописували рефлексивний компонент через авторський опис, контекстуалізацію, цитати, то зараз бачимо потік коротких повідомлень, що з'являються майже одночасно з розвитком події. Щодо соціальних мереж, то на YouTube і ТікТок, наприклад, можна використовувати прямий ефір. В Instagram з допомогою серії сторіз відтворюється структура події. А Facebook забезпечує можливість паралельного обговорення події.

Отже, у контексті цифровізації спосіб подачі матеріалу безпосередньо пов'язаний технічними можливостями платформи та ритмом сприйняття сучасної аудиторії. Тому репортаж досить гнучко реагує на технологічні зміни, взаємодію з користувачами, прискорення темпу життя та підвищення ролі візуального досвіду. Саме тому сьогодні наявна чимала їх кількість: від класичного лінійного до фрагментованого мультимедійного.

2.3. Тематика сучасних репортажів

Тематичний спектр журналістських матеріалів зазнає глибокої трансформації під впливом російсько-української війни, що розпочата ще 2014 року. Зважаючи на це, у центрі уваги опиняються сюжети про повсякдення на прифронтових територіях, наслідки російських атак на українські міста та села та волонтерський рух, що підтримує суспільну енергію, а також традиційні соціальні проблеми, екологічні ризики, культурні перетворення. Порівнюючи із попередніми періодами медіапрактики, нинішні репортажі набули більш «інтимного забарвлення», оскільки, вибираючи наративи, журналісти дедалі частіше орієнтуються на особисті свідчення та біографічні деталі, надаючи емпатичної глибини та дозволяючи відчутти людський вимір подій. Завдяки цьому виводяться на перший план не факти, а внутрішні процеси та закономірності криз чи періодів змін.

О. Нахлік аргументує необхідність документального письма в часи історичних потрясінь тим, що фактографічний матеріал і автентичні свідчення є інструментом для осмислення реальності; зокрема, зауважується, що «запит на фактографічний матеріал і автентичні свідчення виникає з прагнення суспільства насамперед через нехудожнє ословлення дійсності усвідомити, структурувати та прийняти нову реальність, знайшовши у ній сенс власної екзистенції» [36, с. 244]. Проаналізувавши цей підхід, варто зазначити, що документальний репортаж поєднує перевірені факти з особистими розповідями, а тому стає ресурсом для формування колективної пам'яті й інструментом «терапевтичного відновлення», адже свідчення очевидців допомагають фіксувати події і надавати їм морального та культурного контексту. Для наступних поколінь воєнні репортажі необхідні для (пере)осмислення причин і наслідків конфліктів, формування наративу історичної пам'яті та відбудови ментального здоров'я нації.

Школа фронткових репортерів в Україні виникла імпровізовано і раптово, тому зараз не можемо стверджувати про впорядкованість у царині саме особливостей створення та формування бойових репортажів. Більше того, не факт, що коли кореспондент, який раніше спеціалізувався, скажімо, на кримінальній тематиці, опанує специфіку діяльності військового оглядача краще за будь-якого іншого представника професії. Йдеться про те, що для роботи в надзвичайно складних, особливо умовах смертельної небезпеки необхідна не лише відвага чи особиста рішучість. Потрібно максимально зосереджуватися на фіксації фактичного матеріалу, не випускаючи з уваги жодної подробиці бойового епізоду. Через це варто підкреслити, що воєнний і особливо бойовий репортаж відрізняється від «мирного», створеного поза межами війни й присвяченого буденним подіям.

Як інформаційний продукт репортажі про війну виконують функцію етичного свідчення. С. Каррутерс нагадує, що незнання про скоєні злочини фактично заперечує страждання жертв і підтвердження сили агресора [60]. Таким чином, сучасне художнє та документальне письмо про війну спрямоване на те, щоб історії постраждалих не зникали в інформаційному потоці, а зберігалися як частина текстуальної пам'яті, що дозволяє відновлювати послідовність подій і розуміти їхні довготривалі наслідки. Проаналізувавши художні воєнні репортажі про повномасштабну війну росії проти України, легко помітити, що в них намагаються відтворити внутрішні стани героїв, завдяки чому матеріал набуває емоційної автентичності й історичної цінності.

Н. Букіна наголошує на особливих вимогах підготовки воєнних кореспондентів, зазначаючи, що практичні навички, набуті в академічному середовищі, в умовах бойових дій треба відкоректувати, оскільки у ході першої зустрічі з вогнем та хаосом радикально змінюється журналістське мислення та поведінка [9, с. 125]. Зважаючи на це, важливим елементом професійної підготовки має стати увага до психоемоційного стану репортерів, уміння швидко реагувати на зміну обставин і приймати етичні

рішення під тиском, що дозволяє забезпечити точність і людяність у відтворенні подій.

Окрему цінність становлять репортажі про волонтерський рух, у яких можна помітити увагу до внутрішньої мотивації волонтерів, що відкриває глибше розуміння умов війни та важелів впливу на її перебіг.

У репортажах на теми соціальних проблем або екологічних викликів, помітна тенденція до персоніфікації матеріалу: журналісти, вибираючи конкретні життєві історії, прагнуть показати проблему крізь призму індивідуального досвіду, що надає додаткової емоційної ваги та робить матеріал більш доступними для широкого кола читачів.

Отже, унаслідок зазначених трансформацій формується нова репортажна традиція, у якій поєднано фактографічна точність та гуманістична чутливість; завдяки чому матеріали набувають потенціалу не лише інформувати, а й формувати суспільні уявлення про відповідальність, пам'ять і національну ідентичність.

2.4. Мова і стиль сучасного репортажу

У сучасному репортажі відбувається помітне переосмислення функцій мови, що зумовлює поступове витіснення так званого «офіціозу», що протягом тривалого часу визначав тональність журналістського викладу. Зміни в суспільній комунікації, під впливом яких репортажі стали більш відкритими та емоційно насиченими, призвели й до оновлення стилістичних засобів. Сьогодні читачі чи глядачі очікують не сухого констатування події, а цікавого відображення, тому дедалі частіше треба звертається до живої розмовної мови.

Тому Н. Михайличенко слушно зауважує, що стиль подання репортажного тексту має «бути простим. Мовні засоби мають бути зрозумілими та доступними для широкого кола глядачів та слухачів, а

мовлення репортера – багатим, щоб глядач зміг відчути та побачити все те, що побачив і відчув сам журналіст. Текст має бути живим, динамічним та точним» [31, с. 210].

О. Бикова також наголошує, що в наш час «оновлюється стиль, виклад матеріалу, акценти, які розставляють автори» [8, с. 117]. Продовжуючи науковиця додає, що досить часто сучасні журналісти обирають для своїх репортажів соціально марковану лексику, оскільки та має значний виражальний потенціал, робить текст конструктивно різноманітним, надає необхідний експресивний ефект. Активне використання жаргонізмів у текстах сучасного пресового репортажу сприяє оновленню образності, поживленню викладу, характеристики персонажів. Стилiстично знижена лексика дає можливість докладніше уявити характер героїв твору, ситуацію, що описується [8, с. 117].

В Інтернет-медіа зростає роль цитат, що пов'язується з прагненням показати подію так, як її бачать учасники та очевидці. Використання прямих висловлювань не лише надає репортажу автентичності, а й дозволяє додати логічний перехід від авторського споглядання до інтерпретації події її учасниками. Інтонація, структура речень чи цитати загалом, дозволяють краще передати досвід людей, їх емоцій, переживання тощо. Саме тому цитати займають дедалі більше місця у композиції, дозволяючи зрозуміти, чому певний момент набуває ваги, і демонструють, як учасники безпосередньо тлумачать ситуацію.

Із сказаного вище впливає і той факт, що репортажі стають більш емоційні. Коли описуються напружені чи неоднозначні ситуації, емоція не замінює факти, а лише поглиблює їхнє сприйняття. Тобто репортаж тяжіє до того, щоб показати причинний зв'язок між тим, що відбувається в просторі події, і тим, як учасники її проживають. Крім цього, експресивна виразність у медіатексті репортажу викликає емоційну реакцію в читачів: пробуджує уяву, спонукає адресатів до виявлення власного ставлення щодо подій, робить текст цікавішим, доступнішим.

Досить часто джерелом породження емоцій у сучасних пресових репортажах слугують окличні речення. Окличні речення як мовні одиниці, що виражають емоційні переживання того, хто говорить, або його емоційно-інтелектуальне ставлення до фактів і явищ дійсності та вимовляються з особливою, так званою окличною, інтонацією [8, с. 62], активно вживаються в репортажах і різноманітні за структурою та емоційноекспресивним забарвленням.

Тому важливо журналісту вміти володіти мовними засобами, що б допомогли повноаспектно охарактеризувати побачене та почуте. Відтак, мовленнєва експресія – ознака репортажного тексту, що забезпечує передання змісту зі збільшеною інтенсивністю, виражає внутрішній стан мовця. Як наслідок, суттєво підсилюється емоційне або логічне навантаження висловлювання. На думку сучасних дослідників (О. Бикової [6–8], Я. Мозгової [33], Р. Назара [34]), важливими елементами є вставні конструкції, порівняння, окличні речення, парцеляція тощо.

Найпоширенішою для мови сучасного пресового репортажу є пояснювально-уточнювальна модель. Реалізуючи її, вставлені конструкції набувають таких форм [6, с. 118–119]:

1. Уточнення фактів, інформації (місця, особи, часу тощо) зі значенням «а саме...»;
2. Уточнення, конкретизація інформації шляхом використання пояснювальних однорідних компонентів;
3. Пояснення слів, понять, явищ зі значенням «тобто»;
4. Переклад іншомовних слів, назв;
5. Пояснення абревіатур або навпаки – їх згортання;
6. Пояснення, що реалізується завдяки поширеним простим або складним реченням.

Бачимо, що вставні конструкції виконують низку функцій. Насамперед варто зазначити довідкову, що, на мою думку, проявляється в прагненні

журналіста надати читачеві інформаційну консультацію щодо понять, що можуть залишатися незрозумілими. Такі типи вставних конструкцій рідко використовуються автором для вираження суб'єктивної думки чи емоцій з метою впливу на аудиторію. Водночас реалізація емоційно-експресивної функції через вставні конструкції у сучасному пресовому репортажі дозволяє репортеру підвищити рівень своєї присутності в тексті та безпосередньо показати власну позицію і ставлення до поданого повідомлення.

Вставлені конструкції в репортажному тексті володіють значним комунікативним потенціалом. Вставлені слова, словосполучення чи речення, що забезпечують модальне або емоційно-експресивне оцінювання, використовуються для уточнення, пояснення або доповнення змісту основного речення, виділення деталей чи додавання нових фактів, що не були враховані під час формування думки. Речення зі вставними конструкціями в сучасних репортажах слугують аргументом для основної частини тексту, демонструють емоції автора, його індивідуальне сприйняття дійсності та посилюють естетичний ефект на читача [8, с. 61].

Отже, вставлені конструкції у структурі пресового репортажу виступають семантико-синтаксичним ускладненням простого речення, оскільки модальна оцінка чи додаткове повідомлення можуть оформлюватися як окрема предикативна одиниця, а вставлені речення зберігають власну предикативність.

Ще одна важлива ознака – розширення авторської присутності в репортажі. Так, журналіст описує не лише об'єктивну картину, а й власні маршрути, враження або сумніви. Важливо, щоб ця присутність не перетворювала матеріал на «суб'єктивну сповідь», адже цей прийом насамперед має пояснити, яким шляхом ті чи інші факти та картини дійсності стали доступні журналісту.

Підсумуємо, що сучасний репортаж відзначається значною трансформацією мовних та стилістичних засобів, що проявляється в

зменшенні офіційно-канцелярського тону та зростанні елементів розмовності, наближаючи текст до живого спілкування. З допомогою прямих та непрямих цитат учасників чи свідків подій покращується ефект присутності, що однією із базових ознак жанру. Крім цього, у матеріалах журналіст є частим співучасником події, що дозволяє відобразити суб'єктивні відчуття та внутрішню динаміку ситуації у контексті особистого досвіду.

2.5. Етичні аспекти

Проблема етичних норм у роботі репортера гостро поставала завжди, однак із початком російсько-української війни у 2014 році та повномасштабним вторгненням російської федерації на територію нашої держави на початку 2022 року актуалізувало її та додало нового змісту. Відповідно, до роботи журналістів стало значно більше вимоги, адже межі допустимого сьогодні треба розуміти дещо по-іншому, ніж ще десять років тому.

Отже, етична відповідальність журналістів у висвітленні трагедій і катастроф полягає у здатності залишатися гуманним посередником між подією та суспільством. Професійна поведінка журналіста в кризових ситуаціях вимагає дотримання принципів достовірності, поваги до людської гідності, уникнення сенсаційності та експлуатації страждання.

Водночас кожна людина має право на повагу до приватного життя, захист честі, гідності та недоторканності особистих даних. Ці два права (на інформацію і на приватність) нерідко породжують у конфлікт, особливо під час висвітлення трагедій, коли журналісти прагнуть донести суспільно важливу правду, але водночас ризикують порушити моральні та правові межі. У ситуаціях, де присутні людські страждання, смерть, біль, медіафахівці мають усвідомлювати, що етичний аспект часто є важливішим

за інформаційний, адже межа між правом знати і правом не бути приниженим є надзвичайно тонкою.

В. Улибін слушно наголошує, що журналісти, навіть у прагненні показати масштаб трагедії, не мають права перетворювати людські страждання на емоційний матеріал для підвищення переглядів. Професійна етика захищає дві ключові цінності: по-перше, гідність людини, що не можна втрачати навіть після смерті; по-друге, почуття родичів і близьких, які переживають глибоку травму. Публікація спотворених або оголених тіл, упізнаваних облич жертв, особливо дітей, також травмує суспільство, яке вже живе в умовах війни і щоденних втрат [53, с. 168]. Гасло «нехай світ це побачить» не може бути виправданням, адже «світ» часто не помічає таких публікацій, натомість українці, які й без того перебувають у стані емоційного виснаження, ще більше травмуються.

Окремо, варто говорити про етичні проблеми пов'язані з відображенням психотравмованої особи в журналістському матеріалі. Один з аспектів цих проблем полягає в забезпеченні гідності та поваги до жертви травматичного досвіду. Виконавчий директор Дартівського центру журналістики і травми Брюс Шапіро, акцентує увагу що «жертва, попри все, що з нею сталося, має виглядати в журналістському тексті гідно» [51]. Тому журналіст повинен бути обережним і поважати приватність психотравмованих осіб. Публікація конфіденційної інформації без згоди може спричинити додаткову шкоду та порушити довіру жертви. Крім цього, важливо уникати ситуацій, коли психотравмована особа повторно переживає травматичний досвід через медійний вплив. Тому журналіст повинен дбати про те, щоб не призводити до додаткового страждання чи спричинення шкоди психічному стану жертви.

Натомість при використанні фотографій або відеоматеріалів, журналіст повинен уникати шокуючих зображень або сцен, що можуть спричинити додаткову травму. Важливо враховувати потенційну реакцію глядачів і забезпечити адекватність та розуміння впливу візуального матеріалу на

психічний стан аудиторії. Так, Національна психологічна асоціація засудила висвітлення у соцмережах і медіа історій щодо випадків вбивств, катувань та згвалтувань російськими солдатами українського цивільного населення [52].

В. Улибін акцентує, що одним із засадничих принципів роботи журналіста з темою загиблих військових та військовополонених, а також загиблих цивільних є нерозголошення приватних даних моменту повідомлення про цей факт рідним [51, с. 167]. Однак неодноразово можна було спостерігати, що українські й іноземні медіа оприлюднювали частини фото загиблих із низкою елементів, за якими можна було упізнати тіло.

Одна із вимог до репортажу – повнота, тобто журналіст повинен надати всю необхідну інформацію про подію чи ситуацію, щоб читач або глядач міг утворити повне уявлення про те, що відбувається. Вона передбачає подання різноманітних точок зору, фактів, аналізу та контексту, які допомагають зрозуміти сутність події. Однак треба додати, що під час воєнних конфліктів вимога до журналістів щодо повноти подачі інформації стає об'єктом жвавого обговорення. З одного боку, існує принцип відкритості та доступності інформації для суспільства, що регулюється журналістськими стандартами і нормами, з іншого – в умовах воєнного стану чи конфлікту інформація про втрати на лінії фронту та стратегічні дії має бути обмежена з міркувань безпеки. Крім цього, не варто забувати про повагу до особистого життя кожної людини, навіть якщо йдеться про цивільних, які постраждали від військових злочинів, і про це треба розповідати світові.

Також розголошення конфіденційної інформації про розташування військ може стати потенційною загрозою для національної безпеки, тому цю інформацію найчастіше не розголошують просто так. Відповідно, журналісти розуміють необхідність обмеження інформації з міркувань безпеки та згодяться з цією вимогою.

Я. Сиваківський зауважує, що журналісти можуть подавати лише ту інформацію, що почули на брифінгу представника РНБО [44, с. 86]. У жодному випадку не варто намагатися самотійно сконтактувати із родичами

загиблих бійців чи цивільних ще до того, як їм буде повідомлено цю інформацію. Дослідник наголошує, що в журналістів є своя робота, однак вона не має перешкоджати виконання службових обов'язків військових. Для порівняння, розголошення конфіденційної інформації про розташування військ може стати потенційною загрозою для національної безпеки, тому цю інформацію найчастіше не розголошують. Відповідно, журналісти мають розуміти необхідність не вказувати точних локацій військових з міркувань безпеки.

Отже, особливості етичних аспектів журналістики можуть змінюватися залежно від культурних, історичних та політичних контекстів кожної країни. В умовах війни, коли регулярні влучання ворожих цілей в об'єкти критичної інфраструктури, руйнується житло цивільних, помирають люди, варто добре розуміти межі допустимого у тому, що саме та як висвітлювати у медіа.

Висновки до другого розділу

Проведений аналіз показує, що у сучасних медіа репортаж може бути різним залежно від платформи та її технологічного середовища. У друкованих медіа для нього характерний традиційний формат із переважанням текстового навантаження, що дозволяє детально розкривати події та контекст. У той же час телевізійні матеріали спираються на візуальний і аудіальний супровід, подаючи коментарі учасників, жваві та швидкозмінні кадри, що створює відчуття присутності та динаміки. В основі Інтернет-платформ мультимедійне подання через поєднання фото, аудіо, відео та інтерактивних елементів, що розширює способи сприйняття й взаємодії з аудиторією.

У цілому цифровізація та соціальні мережі добре посприяли трансформації жанру, унаслідок чого з'явилися короткі тексти, сторіз, інтерактивні формати та візуальні нарративи, що підвищують швидкість та доступність інформації, однак одночасно впливають на стиль подання, роблячи його більш розмовним, емоційним і насиченим прямими цитатами.

Тематика сучасних репортажів значно розширилася: відображення російсько-української війни, життя на прифронтових територіях, соціальні проблеми, екологія, культура та волонтерство тощо. При цьому відображають не лише факти подій, а й людські історії, що формує більш персоналізований та емпатійний контекст.

Разом із цим виникають етичні виклики, зокрема щодо демонстрації насильства, травматичних історій та конфіденційності героїв, що потребує від журналіста дотримання балансу між достовірністю інформації та повагою до особистості. Хоча на тлі війни та інших кризових подій медіафахівці часто опиняються під тиском інтересу суспільства, мусять забезпечувати відвідуваність сайті та перегляди матеріалів, що підвищує ризики порушення професійних стандартів. Втім, право на правду не може слугувати виправданням для публікації матеріалів, що завдають додаткового болю рідним загиблих або порушують людську гідність. Необхідно використовувати розмиття, обмеження демонстрації тіл, уникнення сенсаційного опису страждань і так далі. Тобто робота з фотографіями та відео загиблих, свідченнями постраждалих та інтерв'ю з родинами вимагає професійної витримки, чутливості та етичного самоконтролю.

РОЗДІЛ 3.

ПРАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ РЕПОРТАЖІВ УКРАЇНСЬКИХ МЕДІА

3.1. Характеристика вибраних видань

Оглядаючи сучасний український медіапростір, варто звернути увагу на кілька видань та медіаконтекстів, які вирізняються за форматом, цінностями, редакційною політикою та контентною місією. Серед них – «Суспільне Новини», «Бабель», The Ukrainians, Reporters, а також NV.

Національна суспільна телерадіокомпанія України працює як національний суспільний мовник, започаткований у 2017 році на базі реформованого державного мовлення. До її структури входять кілька загальнонаціональних телеканалів, радіостанції, регіональні телерадіокомпанії, а також цифрові платформи – сайт «Суспільне Новини», локальні медіа для регіонів, власна медіатека [46]. Метою журналістів медіа є забезпечити доступ до достовірної, збалансованої інформації для широкої аудиторії, створити простір для громадянського діалогу, підтримати розвиток української культури й мови.

Професійна якість НСТУ підтверджена зовнішніми дослідженнями: сайт «Суспільне Новини» неодноразово потрапляв до переліку найкращих і найпрозоріших онлайн-медіа, згідно з моніторингами Інституту масової інформації – уже з 2020 року [47]. Також рівень дотримання журналістських стандартів – один із найвищих серед українських ресурсів, із мінімальним вмістом маніпуляцій, джінси, фейків і мови ворожнечі.

«Бабель», як онлайн-медіа, вирізняється увагою до політики, культури, соціальних тем та аналізу актуальних подій. У новинах і репортажах «Бабеля» часто поєднуються оперативність реакції на події з глибшим зануренням у контекст, що дає читачам ширший погляд на зміни в суспільстві. Крім того, ІМІ оцінює це медіа серед ресурсів з високим рівнем

дотримання професійних стандартів. Тобто редакція дбає про надійність і точність контенту, що привертає увагу обізнаного ерудованого читача.

The Ukrainians Media позиціонує себе як незалежну медіаекосистему, орієнтовану на довгоформатну, візуально оформлену журналістику, що дає змогу читачеві зануритися в глибину історій. До складу цієї екосистеми входить друкований журнал Reporters – єдине в Україні видання, що спеціалізується на літературному репортажі й документальній фотографії. Формат цього медіа передбачає повільне, усвідомлене читання, поєднання текстів, фотоісторій та інколи архівного матеріалу, що дає змогу простежити зміни, переживання і настрої суспільства в тривалому часовому вимірі.

The Ukrainians Media від самого початку заявляло про бажання створити «бібліотеку контекстів» – контент, що зберігає глибину, багатшаровість й історичну значущість. Це дає змогу журналістам, фотографам, сторітелерам та читачам взаємодіяти понад короткочасні новини – через есеї, репортажі, авторські розповіді, які «витримують час».

NV, що раніше функціонувало під брендом «НВ», належало до числа провідних суспільно-політичних медіа, які звертали увагу на політику, економіку, бізнес, суспільні процеси, інновації, технології. У редакційному кодексі задекларовано прагнення до достовірного, збалансованого й оперативного інформування про важливе в країні й світі.

Для дослідження вибір цих медіа видається обґрунтованим з кількох причин. По-перше, вони охоплюють різні формати – від телерадіомовлення і новинних сайтів до довгоформатних друкованих журналів і фото-/текстових репортажів, що забезпечує широкий спектр журналістської практики й дозволяє простежити, як змінюється медійна культура залежно від формату й цільової аудиторії. По-друге, редакційна політика та стиль подачі інформації різні, що дозволяє їх порівняти та проаналізувати. По-третє, вказані медіа активно працюють на формування громадянської свідомості, культурної ідентичності та історичної пам'яті, що має особливе значення в сучасних умовах.

3.2. Порівняльний аналіз структури, тематики й мови

Для аналізу обрано репортажі вказаних вище медіа за червень–листопад 2025 року. Для репортажів «Суспільного» характерне поєднання макрорівня (аналітика, контекст, зміни інфраструктури, військово-політичний вплив) та мікрорівня (особисті історії, локальні спостереження, індивідуальні травматичні досвіди). Журналісти детально описують місце події, обстановку, сліди та наслідки російсько-української війни, що підсилює ефект присутності. У таких умовах редакція «Суспільного» активно компенсує обмеження доступу до небезпечних або тимчасово окупованих територій альтернативними методами збору матеріалу – супутниковими знімками, свідченнями місцевих жителів, фото- та відеофіксацією очевидців з регіону (див. Додаток А.).

Автори не дистанціюються від події, подекуди використовують власний досвід для подання певного явища. Значну роль відіграють світлини, завжди зберігається структурованість, верифікація фактів і продумана композиція матеріалів.

Репортаж К. Саєнко «Освіта під прицілом: зруйновані Росією школи на Донеччині та Луганщині» [42] створений без виїзду на місце події, оскільки йдеться про школи на окупованих територіях. У репортажі опрацьовано значний масив супутникових даних, що дозволяє фіксувати масштаби руйнувань об'єктів освіти. Авторка комбінує візуальні матеріали з архівними фото, даними з місцевих адміністрацій і розповідями вчителів. Тобто те, що журналістка не змогла виїхати на місце подій, компенсовано великою кількістю супутникових знімків та архівних матеріалів, як було до цього.

Схожим до попереднього є репортаж К. Саєнко «Google оновив супутникові знімки Маріуполя...» [43]. Оновлені знімки Google використовуються як джерело інформації про трансформацію цивільної інфраструктури Маріуполя після 2022 року. Авторка аналізує урбаністичні

зміни, порівнює споруди «до» і «після», розкриває, як у ході окупації змінюється міський простір.

Привертає увагу репортаж І. Антипенка «Затишно, як удома. Страшно, як на війні. Херсон у третю річницю звільнення» [3], що написаний у контексті особистого досвіду журналіста. Автор передає атмосферу міста після звільнення, постійне відчуття небезпеки та водночас – стійкість і відвагу херсонців.

У матеріалі Д. Коломієць «Що зараз відбувається на Національному військовому меморіальному кладовищі...» [23] поєднано спостереження журналістки з місця події, фотофіксацію церемоній, опис просторової організації меморіалу та інтерв'ю з персоналом і родичами загиблих. Фото з підписами є частиною нарративу та доповнюють сказане усно.

Військових конфліктів закордоном стосується репортаж О. Куренкової «Це лише припинення вогню, а не мир. Що відбувається в Газі...» [26]. Журналістка починає із цитати Дональда Трампа, що відобрадає політичний контекст і демонструє символічну багатошаровість теми: *«Ми показали, що мир – це не лише надія, щоб її плекати. Це – реальність, яку ми будуємо день за днем», – виголосив у понеділок, 13 жовтня, Дональд Трамп в ізраїльському Кнесеті»* [26]. Подано візуальний опис вулиць: *«Вулиця Аль-Рашид у Газі – найбільшому місті Сектору – вперше за багато років бачить таку кількість людей, які прямують додому»* [26], що створює враження присутності на місці подій. Матеріал вирізняється балансом документальної інформації, геополітичного аналізу й свідчень очевидців.

Натомість репортажі видання «Бабель» часто виходять за межі жанрового різновиду, поєднуючи фактографічну аналітики, контекстуально вмотивований сторітелінгу та документальні фото, що дає можливість одночасно працювати з макрорівнем явищ і з індивідуальними досвідами. Журналісти орієнтуються на зміст, у якому великі політичні й військові процеси стають тлом для більш локальних сюжетів – судових засідань, діяльності інженерних груп, змін населених пунктів.

У репортажі С. Коротуненко зі Шевченківського районного суду «Справа про вбивство Максима Матерухіна на фунікулері зрушила з місця: там з'явилися і зникли ключові персонажі, а батьки нарешті почули зізнання, на яке давно чекали» [25] бачимо здатність редакції працювати з тривалою історією, що потребує детального відтворення причинно-наслідкових зв'язків. Подано детальний опис сцени *«за пів години до засідання... вже звична картина – група підтримки його родини з плакатами»*, що вибудовує специфіку громадського тиску й емоційного напруження, яким супроводжується процес.

Г. Гусев та К. Коберник поєднали репортаж зі сторітелінгом «Український бомбардувальник «Горинич» знищує стратегічні об'єкти глибоко в російському тилу. «Бабель» провів три дні з групою, яка його створила – і розповідає її неймовірну історію» [14]. Журналісти працюють з інженерами й операторами безпосередньо на позиціях, що дає можливість показати не тільки результат, а й процес – дисципліну, ризики, командну взаємодію: *«На аеродромі, де готують запуск, працює його група. Наймолодшому на вигляд років вісімнадцять. Найстаршому – близько п'ятдесяти. На них спортивні штани та джінси, худі та фліски, тактичні черевики Lowa та звичайні кросівки»* [14]. Репортаж передає практичну сторону воєнних інновацій: що саме робить «Горинича» ефективним, як він змінює глибокотиллові операції.

Спільний репортаж В. Цуби та Г. Гусева про мегапроект *The Line* поєднує міжнародну аналітику з документальною візуалізацією [55]. Журналісти працюють у широку політичному та інженерному контексті, показуючи, як амбітна ідея «170-кілометрового міста» зіштовхується нестачею коштів, соціальними протестами та законами фізики. Посилання на фактичні зміни – «вартість зросла від \$1,6 трильйона до майже \$4,5 трильйона», «замість 20 модулів залишили три» – передають логіку занепаду проекту. Додано низку фото та відеоматеріалів із місця, де будуть проект.

Reporters – документальний журнал в якому поєднані літературний репортаж, документальна фотографія, есе тощо. Редакційна стратегія передбачає художнє відтворення досвіду, архівні матеріали і високоякісну фотофіксацію.

Наприклад, матеріали номера «Зцілення» об'єднані темою відновлення після війни, що дозволяє вибудувати репортажі навколо реальних історій пацієнтів, медиків та волонтерів. Автори застосовують змішану модель: подають фабулу події (де і за яких умов відбувається лікування), вводять персонажа, фіксують його досвід, а потім переходять до ширшого опису умов реабілітаційних процесів. Фотографії розташовані таким чином, щоб показати момент, у якому перебуває людина: реабілітаційні вправи, взаємодія з лікарями, зміни у зовнішньому вигляді після тривалого лікування. Завдяки такій структурі номер відображає цілісну картину суспільних зусиль, спрямованих на відновлення.

Проаналізувавши вміст номера «Зцілення» (№ 10), помітною постає логіка відтворення події від травми до відновлення, у чому журналісти й фотографи працюють у кількох взаємопов'язаних площинах. По-перше, наративною лінією окреслено історії тілесної та психічної реабілітації; по-друге, фотоісторії документують процеси тренування і щоденного відновлення, завдяки чому візуальний ряд не лише ілюструє текст, а виступає автономним джерелом інформації й емоції.

Серед репортажів The Ukrainians привертають увагу, зокрема, матеріали таких журналістів, як Д. Безрученко та В. Поліщук «Макова долина дитинства. Нововивчені уроки школярів із Червоної Долини» [4], К. і В. Ліберових «Перевізники обіймів. Репортаж про машиністів потягу «Київ–Війна», яким так рідко дякують пасажери» [29], Д. Бурої та О. Рупате «Олена будує новітній ковчег» [10], О. Ратинського «Не все пропало» [40].

Репортаж «Світло в окопі» О. Петрасюка та Д. Свистухи [38] передає атмосферу фронтового життя через поєднання тексту та фото. На початку матеріалу описано позиції мотопіхотного батальйону 24-ї окремої

механізованої бригади поблизу Часового Яру, де «день і ніч переплітаються з вибухами й короткими хвилинами тиші» [38]. Такий вступ відразу встановлює контекст і підкреслює небезпечні умови, в яких перебувають військові. Важливе місце в тексті займає детальний опис побуту бійців, що створює ефект присутності. Журналісти зазначають, що у бліндажі *«пахне землею й металом, чутно жарти піхотинців, розмови за цигаркою й горнятком чаю»*. Такі деталі роблять репортаж більш людським і водночас дозволяють читачеві відчувати щоденність фронтового життя. Окремі сцени, наприклад про кота, врятованого з руїн, чи «свічку, що гріє ноги», надають матеріалу емоційної глибини і показують збереження людських цінностей у критичних умовах.

Особливістю репортажу є синхронізація тексту і фотографій, які ілюструють описані моменти. Фото О. Петрасюка відтворюють умови в бліндажі, добре видно нічне освітлення та тісний простір між укріпленнями, що підсилює ефект присутності.

Прикладом репортажів видання NV є, зокрема, такі матеріали, як К. Шпак «Я прокидаюся, ми вже всі завалені». Репортаж NV зі зруйнованої російською атакою вулиці у Петропавлівській Борщагівці» [58], Ю. Найденко «Поліція показала перші хвилини після російського удару по Києву» [35], І. Семенова «Немає такої роботи, яку не може виконати наземний дрон». Військовий – про десятки варіантів їх застосування» [43].

Скажімо, репортаж NV «Я прокидаюся, ми вже всі завалені» [58] висвітлює наслідків обстрілів Росії цивільного населення, основна увага приділяється свідченням очевидців та опису руйнувань. Матеріал починається з опису: нічний обстріл у Петропавлівській Борщагівці, що майже повністю зруйнував одну з вулиць. Тобто відразу встановлено місце та час події, а також визначено масштаби небезпеки для цивільних.

В основі репортажу – персональні свідчення постраждалих, які передають як фізичні, так і психологічні наслідки атаки. Один із чоловіків розповідає про те, як він прокидається серед завалів і «поліз діставати» дітей,

що створює відчуття присутності на місці події. Цитати, як-от: «Треба було бути в укриттях, але ми проігнорували, бо малі діти по два місяці», підкреслюють реальні дилеми цивільних людей у воєнних умовах та додають матеріалу емоційної глибини.

Особливістю структури репортажу «Я прокидаюся, ми вже всі завалені» [58] є поєднання хронології подій із деталями побуту. Описано стан квартир і будинків, зокрема «немає вікон, повністю потрощені меблі, побутова техніка». Журналісти намагаються узагальнити масштаби обстрілу, поєднуючи свідчення окремих людей із офіційними даними: так, повідомлення голови Київської ОВА Миколи Калашника про 28 постраждалих і чотирьох госпіталізованих дозволяє читачеві оцінити масштаб події. Отже, використано таку побудову репортажу: спочатку подано хроніку обстрілу, далі – свідчення мешканців, опис руйнувань і матеріальних втрат, і завершено офіційними даними.

3.3. Візуальні та мультимедійні елементи

Сучасні репортажі значною мірою спираються на візуальні та мультимедійні елементи, що дозволяє передати атмосферу подій і посилити емоційний ефект матеріалу. Фото та відео допомагають не лише ілюструвати фактичні події, а й є засобом створення відчуття присутності. Часто використовують низку супутникових знімків, відео, інтерактивних карт і постів із соціальних мереж, що значно розширює можливості репортажу, дозволяючи відобразити події, які неможливо зафіксувати безпосередньо через обмеження доступу або небезпеку. У додатку Б. подано фото та скріншоти з матеріалів.

У репортажі К. Саєнко «Освіта під прицілом: зруйновані Росією школи на Донеччині та Луганщині» [42] («Суспільне Новини») використання супутникових знімків стало ключовим засобом демонстрації масштабів

руйнувань, адже фізична присутність журналістів була обмежена. Зокрема, на супутникових знімках Вугледарської ЗОШ №2, Бахмутської ЗОШ №12 та НВК «Мрія» видно руйнування інфраструктури, що надає матеріалу документальної точності та достовірності. Використання таких зображень дозволяє краще розуміти стан шкіл в окупованих територіях і те, що відбувається у визначеному просторі та часу. У такий спосіб формується ефект присутності та емоційне сприйняття, оскільки аудиторія може оцінити масштаби руйнувань.

Тобто в сучасних воєнних репортажах карти та супутникові знімки стали невід'ємними інструментами, які дозволяють зрозуміти географічний контекст подій і простежити масштаби руйнувань у режимі, що неможливий для безпосередньої присутності журналіста. карти в репортажах посилюють текст та фотографії, дозволяючи відобразити маршрути, зони ураження, позиції сторін або масштаб гуманітарної кризи, що формує цілісне уявлення про ситуацію. Використання таких візуальних елементів у поєднанні з підписами та поясненням у тексті допомагає орієнтуватися у складних просторово-часових взаємозв'язках подій, підсилює аналітичну функцію репортажу та поглиблює емоційне сприйняття, оскільки дозволяє усвідомити реальні масштаби руйнувань і наслідків конфлікту.

Важливу функцію виконують фотоматеріали в репортажі О. Куренкової «Це лише припинення вогню, а не мир» [26] («Суспільне Новини»), присвяченому ситуації у Газі. Сильні зображення руїн, підкріплені підписами із зазначенням дати та обставин, створюють емоційне напруження та підкреслюють наслідки конфлікту. Наприклад, фото палестинців, які проходять повз руїни після угоди про припинення вогню, або чоловіків, які беруть до рук зброю біля лікарні Насер, дозволяють відчутти масштаб гуманітарної кризи та напруженість подій. У цьому випадку поєднання тексту й фото створює комбінований ефект, а кожен елемент доповнює інший і формує цілісне сприйняття ситуації.

Візуальні елементи активно застосовуються й у кримінальних та соціальних репортажах. Репортаж С. Коротуненко «Справа про вбивство Максима Матерухіна...» [26] («Бабель») містить до 15 фотографій із судового засідання та мітингу біля суду, що дозволяє детально відтворити процес і взаємодію учасників подій. Фото завжди відіграло важливу роль у репортажі, виступаючи не лише ілюстративним матеріалом, а й засобом передачі конкретних обставин події, її атмосфери та емоційного забарвлення. Традиційно з їх допомогою можна було якісно візуально зафіксувати факт, оцінити масштаби подій, простежити взаємодію учасників і зрозуміти контекст ситуації, що робило репортаж більш переконливим та достовірним. Водночас не менш важливим елементом залишається підпис під світлиною, де уточнюють час, місце, обставини та головних учасників події, забезпечуючи зв'язок між зображенням і наративом. Ще підписи допомагають уникнути неоднозначності сприйняття фотографії, пояснюють, що саме відбувається на знімку, і дозволяють розуміти значення візуальної інформації в загальному контексті матеріалу. Крім того, підписи часто містять додаткові факти або цитати учасників, що поглиблюють розуміння події та підсилюють емоційний ефект. У сучасних репортажах поєднання фотографії та ретельно продуманого підпису сприяє ефекту присутності і формує комплексний наратив, де зображення і текст взаємно доповнюють одне одного, надаючи матеріалу більшої переконливості та емоційної насиченості.

Для порівняння, репортаж М. Мамонової «Меморіал героїв на Майдані Незалежності перетворився на хаос» [30] («Бабель») включає понад 20 фотографій із підписами, де відображені конкретні дії учасників і настрої громадськості. У цих матеріалах фото не просто ілюструють, що відбувається на Майдані, а є носієм соціальної інформації, передають атмосферу подій та створюють відчуття безпосередньої участі.

Сучасні онлайн-медіа мають можливості для включення відеоконтенту безпосередньо в репортаж, що дозволяє створювати більш динамічний і

емоційно насичений наратив. Відео стає не просто додатковим ілюстративним матеріалом, а важливим елементом побудови історії, що часто визначає сприйняття всієї публікації. У матеріалі Г. Гусева «Український бомбардувальник «Горинич» знищує стратегічні об'єкти глибоко в російському тилу. «Бабель» провів три дні з групою, яка його створила – і розповідає її неймовірну історію» [14] («Бабель») відео використано на початку репортажу, що відразу «занурює» аудиторію в атмосферу події. На фоні нічного неба показано місію бомбардувальника «Горинич» 5–6 жовтня 2025 року, що дозволяє відчутти масштаб операції. Крім цього, використання відео найкраще формує ефект присутності, підсилює емоційний вплив матеріалу та сприяє більш глибокому сприйняттю інформації, оскільки є можливість не лише читати про подію, а й бачити її розвиток у реальному часі або наближеній до нього формі. Отже, включення відео на початку репортажу демонструє, що сучасні онлайн-видання сприймають його як ключовий, а не допоміжний засіб, здатний визначати структуру й специфіку матеріалу.

Особливу увагу варто звернути на використання світлин у журналі Reporters, де окремі фотографії займають два розвороти, а окремі половину або четверту частину сторінки. У допомогою такої верстки підкреслюється значущість зображення, виділяються ключові деталі та формується художньо-естетичний потенціал видання. Особливу роль відіграє поєднання таких фотографій із текстовим матеріалом, що дозволяє створити цілісний наратив і підкреслити особливості обраної теми. Вважаємо, що великий формат зображень привертає увагу читача до деталей, які могли б залишитися непоміченими в меншому масштабі, водночас різні за площею фото формують ритм сприйняття матеріалу та допомагають підкреслювати людські емоції. У такий спосіб журналісти підсилюють візуальне та естетичне сприйняття репортажу, а також створюють відчуття глибини й масштабності описаних подій, що особливо важливо в матеріалах, присвячених складним соціальним і воєнним темам.

У репортажах медіа NV, як у матеріалі К. Шпак «Я прокидаюся, ми вже всі завалені...» [58], інтегруються фото, відео та пости із соціальних мереж, що створює комплексне сприйняття події та дозволяє аудиторії отримати інформацію з різних джерел у єдиному наративі.

Отже, використання мультимедійних елементів у сучасному репортажі можна розглядати на кількох рівнях комунікації: текстовому, візуальному, та інтерактивному. Кожен із них виконує специфічну функцію: текст передає фактичну інформацію та наратив, фото і відео – візуальні деталі й емоційні реакції, інтерактивні карти й пости з соцмереж дозволяють аудиторії самостійно досліджувати події у просторі та часі. Саме багаторівнева структура підсилює інформативність, оскільки читач одночасно бачить факти, візуальні наслідки подій і відчуває атмосферу ситуації.

Можна зробити висновок, що сучасний репортаж має якісно поєднувати фото, відео, цитат, супутникових знімків, інтерактивні карти і навіть пости із соціальних мереж, що забезпечує глибоке емоційне занурення та високий рівень достовірності матеріалу. Також у такий спосіб створюється ефект присутності, формується емпатія в аудиторії та розширюються межі традиційного жанру. Візуальні й мультимедійні елементи стають невід'ємною частиною сучасного репортажу, що відповідає вимогам цифрового медіапростору та очікуванням аудиторії щодо інтерактивності та емоційної насиченості матеріалів.

3.4. Роль репортажу у формуванні суспільної думки

Репортаж, як жанр сучасної журналістики, виконує низку функцій у формуванні суспільної думки, оскільки поєднує факти з емоційним, візуальним та інтерактивним компонентом, надаючи можливість аудиторії сприймати події як конкретний досвід, близький до реального. У цьому сенсі вказаний жанр стає інструментом соціального та емоційного зв'язку між

медіа, подією та аудиторією, що сприяє формуванню довіри до медіа як джерела інформації. А завдяки довірі формується готовність сприймати інформацію критично, співставляти факти та емоційні акценти, що надалі впливає на суспільний дискурс та громадське обговорення.

На прикладі репортажу К. Саєнко «Освіта під прицілом: зруйновані Росією школи на Донеччині та Луганщині» [42] («Суспільне Новини») можна побачити, як журналістський виклад у поєднанні із супутниковими знімками шкіл у зоні бойових дій формує уявлення про масштаби руйнувань та гуманітарну складову конфлікту. Використання супутникових знімків дозволяє оцінити ситуацію, коли фізично потрапити на територію було неможливо. Тобто у такий спосіб підвищується достовірність репортажу, викликаються співпереживання, оскільки аудиторія отримує можливість «побачити» трагедію очима журналіста і, як наслідок, стимулює обговорення гуманітарних наслідків російсько-української війни.

Подібний ефект спостерігається у репортажі О. Куренкової «Це лише припинення вогню, а не мир» [26] («Суспільне Новини»), де фотоматеріали зруйнованих будівель у Газі, разом із підписами, на яких уточнюють дати та обставини, створюють глибокий емоційний резонанс. Це дозволяє аудиторії не лише усвідомити наслідки війни, а й формує критичне осмислення політичних, соціальних та моральних аспектів конфлікту. Тому можна стверджувати, що саме поєднання тексту, фото та підписів під ними робить репортаж більш переконливим і стимулює активну участь у дискусії.

Важливо зазначити, що сучасні репортажі завжди містять фото та інколи навіть відео, що посилює ефект «присутності» аудиторії. Репортаж С. Коротуненко «Справа про вбивство Максима Матерухіна» [25] («Бабель») демонструє, як серія фотографій із судового засідання та мітингу біля суду дозволяє відчутти значущість процесу, оцінити дії ключових учасників та відтворити атмосферу події.

Для порівняння, матеріал Г. Мамонової «Меморіал героїв на Майдані Незалежності перетворився на хаос» [30] («Бабель») містить понад 20

фотографій із підписами, де зображені конкретні дії людей та емоційні реакції громадськості, що створює ефект «занурення» у подію, дозволяє аудиторії співпереживати героям та одночасно аналізувати соціальне значення подій.

Крім цього, як ми наголошували, сучасні онлайн-медіа розширюють можливості репортажу завдяки інтеграції відеоконтенту. У матеріалі Г. Гусєва «Український бомбардувальник «Горинич» знищує стратегічні об'єкти глибоко в російському тилу» [14] («Бабель») відео використано ще на початку, що відразу дозволяє побачити специфіку роботи винищувача. Місія бомбардувальника на фоні нічного неба 5–6 жовтня 2025 року дозволяє глядачеві побачити елементарні технічні та тактичні деталі операції та пережити атмосферу, в якій працюють учасники. Тобто репортаж сприяє глибшому розумінню подій і стимулює його обговорення в соціальних мережах чи в суспільстві, що також формує більш емоційно насичену суспільну думку, ніж традиційний текстовий репортаж.

Що стосуються друкованих медіа, то особливе значення мають великоформатні фотографії та верстка видань. Поєднання великоформатних фото з текстовим матеріалом та підписами дозволяє створювати багатошаровий наратив, де кожен елемент взаємно підсилює інший і формує цілісне сприйняття подій. Можна припустити, що саме така мультимедійна структура підвищує вплив репортажу на громадську думку, оскільки поєднує інформаційне, емоційне та візуальне сприйняття.

Аналізовані матеріали свідчать, що сучасний репортаж формує суспільну думку через кілька взаємопов'язаних механізмів. По-перше, створюється довіра завдяки достовірності інформації, що підтверджується фото, відео, картами та супутниковими знімками. По-друге, емоційний компонент формує співпереживання та активну емоційну реакцію, що стимулює обговорення та соціальну взаємодію. По-третє, з допомогою мультимедійних елементів можна аналізувати події комплексно, оцінюючи їх у контексті часу, простору та соціальних зв'язків. Комплексно це сприяє

формуванню не тільки індивідуальної думки, а й колективного сприйняття подій у суспільстві.

З огляду на наведені приклади можна зробити висновок, що сучасний репортаж відіграє активну роль у соціальному конструюванні подій, сприяючи формуванню громадської позиції, розумінню соціальних процесів та гуманітарних проблем. Тому з його допомогою журналіст здатен активізувати дискусії, стимулювати соціальну активність і формувати в суспільстві ціннісне ставлення до подій. Крім цього, використання візуальних та мультимедійних елементів, інтерактивних карт і соціальних медіа забезпечує багатоплановий вплив на аудиторію, дозволяючи емоційно осягнути події, оцінити їхні наслідки та долучитися до суспільного обговорення. У цьому сенсі репортаж стає активним чинником формування суспільної думки та громадської позиції, що особливо важливо в умовах складних соціально-політичних криз і війни.

Висновки до третього розділу

Аналізовані українські медіа відзначаються високим рівнем професійності та різноманітністю форматів репортажів, що дозволяє ефективно інформувати аудиторію й одночасно формувати суспільну думку. Обрані видання «Суспільне Новини», Reporters, «Бабель», The Ukrainians та NV відзначаються цікавими репортажами, що поєднують точність фактів, глибокий аналітичний підхід та візуально-емоційні елементи.

Порівняльний аналіз структури репортажів показав, що більшість матеріалів починається із конкретного факту, цитати або епізоду, що створює ефект присутності, після чого подаються контекстуальні дані, цитати учасників подій і статистична чи аналітична інформація. Незважаючи на різні формати, спільною рисою є чітка структурованість тексту, доповнення викладу візуальними та мультимедійними елементами, а також часте

використання живої мови. Найпоширенішими темами в обраних виданнях виявилися війна та її гуманітарні наслідки.

Аналіз візуальних та мультимедійних елементів показав поєднання фото, відео, цитат, карт, знімків із супутника та інтерактивних елементів. Фото традиційно виконують функцію фіксації подій і підсилюють емоційний ефект, а підписи до світлин забезпечують точність і контекстуалізацію. Не менш важливі у репортажах про війну супутникові знімки й карти. Вони дозволяють оцінити масштаби руйнувань і просторові зв'язки подій, що особливо важливо у зонах конфлікту. Особливий потенціал мають відеоматеріали, додані до репортажів із використанням новітніх технологій.

Тому вважаємо, що в сучасних українських медіа цей жанр відіграє важливу роль у формуванні суспільної думки, оскільки поєднує достовірність інформації, емоційний вплив та інтерактивність.

ВИСНОВКИ

У сучасних умовах підготовка репортажу передбачає складний творчо-аналітичний процес, у ході якого журналіст працює одночасно з багатьма рівнями інформації, намагаючись зберегти баланс між фактами, емоційним змістом та вимогами цільової аудиторією. Подію в сучасному репортажі розкривають не лише через факти, а й через людський досвід, емоції та контекст, що формує глибше розуміння ситуації. Тому для його створення використовують спостереження, аналітичні міркування та уважність до деталей, унаслідок чого створюється оповідь, здатна поєднувати документальну точність і емоційну сторону життя. Проаналізувавши витoki жанру, а репортаж стає помітним на межі XIX–XX століть, стає очевидним, що еволюція репортажу від перших газетних спостережень до розгорнутих аналітичних і художніх форм відбувалася завдяки суспільних змін та технічного прогресу, що надало можливість працювати одночасно і з фактом, і глибинним емоційним контекстом. Зважаючи на цю традицію, сучасний репортаж варто розглядати як спосіб безпосередньої передачі події.

Розквіт жанру припав на 1990-ті роки, коли незалежна українська журналістика стала одним із важливих чинників становлення демократичного суспільства. Класифікація репортажів вказує на різні підходи до градації його різновидів: подієвий репортаж зосереджується на швидкому й точному описі актуальної події, аналітичний – поєднує фактологічний матеріал із глибоким аналізом причин та наслідків, художній – надає тексту особливої образності й емоційної чутливості тощо. Поруч із друкованими версіями дедалі помітнішою стала роль телевізійних та інтернет-репортажів, які завдяки своїм технологічним можливостям пропонують нові способи взаємодії з аудиторією, поєднуючи оперативність, виразність і мультимедійність.

Щодо структури, то традиційно бачимо заголовок, лід, вступ, що утримує увагу читача, основну частину з розвитком подій, реакцію свідків та учасників тощо, і завершальне узагальнення, у якому підсумовується отримана інформація. Достовірність і фактологічна точність, поєднані з емоційністю викладу та відчутною авторською присутністю, створюють яскраву динаміку тексту. Попри деякі спільні ознаки з іншими жанрами, зокрема заміткою, інтерв'ю чи нарисом, репортаж посідає важливе місце в журналістській творчості.

Було окреслено, як цифрові платформи впливають на жанрову специфіку, змінюючи способи побудови тексту та динаміку сприйняття. У роботі з онлайн-аудиторією застосовують мультимедійні компоненти, завдяки чому репортаж доповнюється «інтерактивним простором» у якому поєднуються текст, фото, відео, карти та інші графічні матеріали. Коли журналісти додають карти, супутникові знімки, хронологічні стрічки чи візуалізовані дані, то це дає змогу пояснити логіку подій і просторові зв'язки більш наочно та зрозуміло. Особливо помітною ця тенденція стає у воєнних матеріалах, у яких простір події неможливо охопити лише з допомогою фото; саме супутникові дані та мапи підтверджують масштаби руйнувань, зміни ліній фронту або наслідки обстрілів.

Щодо структури та стилю сучасних українських репортажів, що в центрі наративу все частіше опиняється людина. У роботі журналістів простежується прагнення поєднати персоналізовані історії із фактологічним аналізом, що краще відображає вплив російсько-української війни на пересічну цивільну людину. Разом із тим це потребує підвищеної етичної відповідальності, адже змушений працювати з травматичними свідченнями журналіст має зважати на емоційний стан героїв та уникати сенсаційності, що могла б посилити їхній біль.

Аналізовані українські медіа відзначаються високим рівнем професійності та багатством форматів, завдяки чому репортаж у сучасних умовах набуває нових змістових акцентів і виконує ширшу суспільну

функцію. Обрані видання «Суспільне Новини», Reporters, «Бабель», The Ukrainians та NV публікують репортаж, у структурі якого точність фактів, аналітична глибина й візуально-емоційні елементи. Порівняння їхніх матеріалів показало, що автори зазвичай починають виклад із виразного епізоду або цитати, завдяки чому створюється ефект залученості читача, після чого подаються контексти, свідчення учасників подій та інша, часто аналітична, інформація. У роботі кожного видання простежується увага до логічної побудови тексту: сюжет розгортається послідовно, у чомусь наближаючись до документальної оповіді.

Однією з провідних тенденцій сучасного репортажу є візуальна виразність та мультимедійність, оскільки активно використовуються фото, відео, інтерактивні карти, супутникові знімки та графічні елементи. Фото передають емоції учасників подій, а підписи до них забезпечують необхідну фактографічну точність. Відтворити просторову логіку подій, окреслити масштаби руйнувань та продемонструвати зміни, які не завжди доступні безпосередньому спостереженню, що особливо важливо під час висвітлення війни, допомагають супутникові знімки й карти. Варто говорити й про те, що помітнішою стала персоналізація, адже журналісти (особливо «Суспільного») дедалі частіше показують події через досвід конкретних людей, що посилює емоційність, але водночас поглиблює аналітичність, оскільки індивідуальні історії доповнюються структурним аналізом причин, наслідків і тенденцій.

Журналістам майбутнього варто враховувати, що суспільство потребує не лише фактів, а й їх грамотної подачі. Порівнюючи сучасні тенденції, можна припустити, що подальший розвиток жанру залежатиме від уміння поєднувати технологічні можливості з етичними принципами, а також від здатності зберігати людський вимір у репортажі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адамчук Н. М. Еволюційна модель художнього воєнного репортажу. *International journal of philology*. 2023. Vol. 14, № 2. С. 93–104
2. Антипенко І. Фермери з рушницями та комбайни з РЕБами. Як херсонські аграрії працюють під атаками російських дронів. *Суспільне Новини*. 19.08.2025. URL: <https://suspilne.media/1093068-fermeri-z-rusnicami-ta-kombajni-z-rebami-ak-hersonski-agrarii-pracuut-pid-atakami-rosijskih-droniv/>
3. Антипенко І. Затишно, як удома. Страшно, як на війні. Херсон у третю річницю звільнення. *Суспільне Новини*. 11.11.2025. URL: <https://suspilne.media/1159770-zatisno-ak-udoma-strasno-ak-na-vijni-herson-u-tretu-ricnicu-zvilnenna/>
4. Безрученко Д., Поліщук В. Макова долина дитинства. Нововивчені уроки школярів із Червоної Долини. *The Ukrainians*. 15.09.2025. URL <https://theukrainians.org/makova-dolyna-dytynstva/>
5. Бикова О. Жанрово-стильові особливості репортажів Б. Антоненка-Давидовича (за матеріалами збірки «Землею українською»). *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Філологія. Соціальні комунікації*. 2012. Вип. 27. С. 75-79.
6. Бикова О. Комунікативні особливості вставлених конструкцій у мові сучасного пресового репортажу. *Стиль і текст*. 2013. Вип. 14. С. 213-222.
7. Бикова О. Комунікаційні параметри модифікацій на теренах репортажу в сучасній пресі. *Стиль і текст*. 2014. Вип. 15. С. 126-135
8. Бикова О. Мовно-текстові параметри модифікацій у жанрі сучасного репортажу. *Стиль і текст*. 2015. Вип. 16. С. 116-130.
9. Букіна Н. Воєнний репортаж у сучасних медіа. *Scientific notes of the institute of journalism*. 2022. Т. 2. С. 123-134

10. Бура Д., Рупате О. Олена будує новітній ковчег. *The Ukrainians*. 2.09.2025. URL: <https://theukrainians.org/olena-buduie-novitnij-kovcheg/>
11. Василенко М. К. Репортаж. Перспективи подолання жанрової кризи. Електронна бібліотека Інституту журналістики. URL : <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2367>
12. Галлер М. Репортаж : навч. посібник / за загал. ред. В. Іванова. К. : Академія Української преси, Центр Вільної Преси, 2011. 348 с.
13. Гід журналіста : зб. навч. матеріалів, склад. за фр. методикою вдоскон. працівників ЗМІ / адапт. та упоряд. А. Лазаревої ; Центр підготов. й вдоскон. журналістів (Париж), Ін-т мас. інформації (Київ). К. : [б. в.], 1999. 216 с.
14. Гусев Г., Коберник К. Український бомбардувальник «Горинич» знищує стратегічні об'єкти глибоко в російському тилу. «Бабель» провів три дні з групою, яка його створила – і розповідає її неймовірну історію. *Бабель*. 20.10.2025. URL: <https://babel.ua/texts/122302-ukrajinskiy-bombarduvalnik-gorinich-znishchuye-strategichni-ob-yekti-gliboko-v-rosiyskomu-tilu-babel-proviv-tri-dni-z-grupoju-yaka-yogo-stvorila-i-rozpovidaye-jiji-neymovirnu-istoriyu>
15. Євграфова А. Концептуальне поле журналістської терміносистеми в медійному контексті. *Образ*. 2015. Ви. 1 (16). С. 9–14
16. Журналістський фах: газетно-журнальне виробництво: навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. і допов. / Т. О. Приступенко, Р. В. Радчик, М. К. Василенко та ін.; за ред. В. В. Різуна. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2012. 352 с.
17. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: підручник. 2-ге вид. Львів, 2004. 268 с.
18. Іващук А. А. Аналітичний елемент як органічний складник сучасного репортажу. *Наукові записки Інституту журналістики*. 2014. Т. 54. С. 163-168

19. Іващук А. А. Традиції й новаторство в репортажному жанрі, зміни функціональних характеристик у межах групи. *Наукові записки Інституту журналістики*. 2013. Т. 53. С. 68-75.

20. Карпінська В. Жанрові особливості художнього репортажу (на прикладі збірки репортажів «Єгипет: харам, халаль» Пьотра Ібрагіма Кальваса). *Теле- та радіожурналістика*. 2020. Вип. 19. С. 184-192.

21. Качак Х. І. Конструювання реальності в літературному репортажі: фікційний вимір документального. *Питання літературознавства*. 2024. Вип. 110. С. 218-238

22. Коваленко Ю. Б. Сучасний телевізійний репортаж: жанрові та мистецькі ознаки. *Культура України*. 2014. Вип. 45. С. 201-208.

23. Коломієць Д. Що зараз відбувається на Національному військовому меморіальному кладовищі й що потрібно для поховання там бійця. *Суспільне Новини*. 31.10.2025. URL: <https://suspilne.media/1153490-so-zaraz-vidbuvaetsa-na-nacionalnomu-vijskovomu-memorialnomu-kladovisi-j-so-potribno-dla-pohovanna-tam-bijca/>

24. Копистянська Н. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства : монографія. Львів : ПАІС, 2005. 368 с

25. Коротуненко С. Справа про вбивство Максима Матерухіна на фунікулері зрушила з місця: там з'явилися і зникли ключові персонажі, а батьки нарешті почули зізнання, на яке давно чекали. Репортаж. *Бабель*. 11.09.2025. URL: <https://babel.ua/texts/121327-sprava-pro-vbivstvo-maksima-materuhina-na-funikuleri-zrushila-z-miscya-tam-z-yavilis-i-znikli-klyuchovi-personazhi-a-batki-nareshti-pochuli-ziznannya-na-yake-davno-chekali-reportazh>

26. Куренкова О. «Це лише припинення вогню, а не мир». Що відбувається в Газі та чи є шанс на довгостроковий спокій у регіоні. *Суспільне Новини*. 17.10.2025. URL: <https://suspilne.media/1140998-ce-lise-pripinenna-vognu-a-ne-mir-so-vidbuvaetsa-v-gazi-ta-ci-e-sans-na-dovgostrokovij-spokij-u-regioni/>

27. Ленок М. І. Специфіка хронотопу в художньому репортажі Д. Казанського «Санітарна зона». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2020. Вип. 46(3). С. 82-85.

28. Ленок М. Осмислення художніх репортажів у книзі П. Стеха «Над прірвою в іржі». *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 30(2). С. 274-279.

29. ЛіберовиК. І В. Перевізники обіймів. Репортаж про машиністів потягу «Київ–Війна», яким так рідко дякують пасажери. *The Ukrainians*. 10.11.2025. URL: <https://theukrainians.org/pereviznyky-obijmiv/>

30. Мамонова Г., Коберник К. «Меморіал героїв на Майдані Незалежності перетворився на хаос. Але того, хто почне наводити там лад, уб'ють». За якими законами живе місце пам'яті в центрі Києва. *Бабель*. 13.08.2025. URL: <https://babel.ua/texts/120502-memorial-gerojiv-na-maydani-nezalezhnosti-peretvorivsysya-na-haos-ale-togo-hto-pochne-navoditi-tam-lad-ub-yut-za-yakimi-zakonami-zhive-misce-pam-yati-v-centri-kiyeva>

31. Михайличенко Н. Мова телевізійного репортажу. *Теле- та радіожурналістика*. 2020. Вип. 19. С. 209-213

32. Михайличенко Н. Мова телевізійного репортажу. *Теле- та радіожурналістика*. 2020. Вип. 19. С. 209-213

33. Мозгова Я. О. Експресивні властивості повтору (на матеріалі німецьких текстів репортажів). *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Філологічні науки*. 2013. № 14(3). С. 195-200.

34. Назар Р. М. Парцеляція як засіб експресивізації репортажу. *Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. Лінгвістичні науки*. 2012. № 14. С. 214-220

35. Найденко Ю. Поліція показала перші хвилини після російського удару по Києву. 28.08.2025. *NV*. URL: <https://nv.ua/ukr/kyiv/ataka-na-kijiv->

mashtabni-ruynuvannya-i-robota-patruhnikh-pislya-udaru-28-serpnya-50540742.html

36. Нахлік О. С. Ословлення російсько-української війни у польських літературних репортажах: трагедія людини в епоху постправди. *Київські полоністичні студії*. 2022. Т. 38. С. 241-258.

37. Павлів В. Репортаж: між фактами та емоціями: практичний посібник для журналістів. Львів: Видавництво УКУ, 2015. 120 с.

38. Петрасюк О. Світло в окопі. *The Ukrainians*. 9.11.2025. URL: <https://theukrainians.org/svitlo-v-okopi/>

39. Разживін В. Жанр художнього репортажу у творчості Максима Беспалова. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 67(2). С. 250-254.

40. Ратинський О. Не все пропало. *The Ukrainians*. 22.08.2025. URL: <https://theukrainians.org/ne-vse-propalo/>

41. Саєнко К. Google оновив супутникові знімки Маріуполя: ось як Росія змінила цивільну інфраструктуру міста після 2022-го.. *Суспільне Новини*. 29.09.2025. URL: <https://suspilne.media/1126459-google-onoviv-suputnikovi-znimki-mariupola-os-ak-rosia-zminila-civilnu-infrastrukturu-mista-pisla-2022-go/>

42. Саєнко К. Освіта під прицілом: зруйновані Росією школи на Донеччині та Луганщині. *Суспільне Новини*. 13.11.2025. URL: <https://suspilne.media/1163742-osvita-pid-pricilom-zrujnovani-rosieiu-skoli-na-doneccini-ta-lugansini/>

43. Семенова І. «Немає такої роботи, яку не може виконати наземний дрон». Військовий – про десятки варіантів їх застосування. *NV*. 13.08.2025. URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/nazemni-droni-efektivnist-na-peredoviy-ta-dosvid-93-ombr-u-zatosuvanni-robotiv-na-fronti-50529437.html>

44. Сиваківський Я. Журналістські стандарти в умовах війни: позиція громадянина чи об'єктивний професіоналізм. *Вісник Львівського університету*. Серія : Журналістика. 2019. Вип. 45. С. 84-89

45. Стеблина Н. Поява мультимедійності, гіпертекстуальності та інтерактивності на місцевих інформаційних сайтах, або як одеські електронні видання опанували мережу (за матеріалами сайтів «Репортер» та «Думская» за 2005–2014 роки). *Діалог: медіа-студії*. 2018. Вип. 24. С. 180-209. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dialog_2018_24_11
46. Суспільне Медіа. URL: <https://mediateka.suspilne.media/>
47. Суспільне Новини у переліку найякісніших та найпрозоріших онлайн-медіа у 2022 році – дослідження ІМІ. 28.09.2022. URL: https://comin.gov.ua/news/suspilne-novyny-u-pereliku-naiiakisnishykh-ta-naiprozorishykh-onlain-media-u-2022-rotsi-doslidzhennia-imi?utm_source=chatgpt.com
48. Табінський Я. Зображальні особливості сучасного репортажу у пресі і на телебаченні. *Теле- та радіожурналістика* 2011. Вип. 10. С. 31–35
49. Табінський Я. Фотографія у системі нових медій. Вісник Львівського університету. Серія журналістика. ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. Випуск 37. С. 226-333
50. Тарасюк В. Специфіка репортажу в українській інтернет-журналістиці (за матеріалами сайту «ЛітАкцент»). *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Філологія. Соціальні комунікації*. 2011. Вип. 26. С. 245-251
51. Толокольникова К. Журналіст і травма: як діяти. Поради виконавчого директора Дартівського центру журналістики і травми Брюса Шапіро. URL: <https://ms.detector.media/how-to/post/12070/2014-12-10-zhurnalist-i-travma-yak-diyati/> (дата звернення: 1.10.2025)
52. Улибін В. А. Етичні аспекти роботи журналіста в умовах воєнного стану. *Інтегровані комунікації*. 2023. Вип. 1. С. 95-103
53. Улибін В. Етичні принципи журналістики в оприлюдненні матеріалів про жертв війни. *Інтегровані комунікації*. 2024. Вип. 1. С. 161-170

54. Хіренко О. О. Інформаційні жанри друкованих ЗМК як складова комунікаційного процесу. Держава та регіони : Науково-виробничий журнал. Серія : Соціальні комунікації. Запоріжжя : КПУ, 2015. № 2 (22). С. 37-42.

55. Цуба В. ЗСУ втрачають контроль над Серебрянським лісом. Наступ на Лиман посилюється. Показуємо це на мапах. Бабель. 12.11.2025. URL: <https://babel.ua/texts/122955-zsu-vtrachayut-kontrol-nad-serebryanskim-lisom-nastup-na-liman-posilivsya-pokazuyemo-ce-na-mapah>

56. Цуба В., Гусєв Г. Щоб збудувати місто в пустелі, в пустелі збудували міста для будівельників. Саудівський мегапроект The Line ефектно загинається під тягарем інженерних та фінансових проблем (багато фото). Бабель. 20.11.2025. URL: <https://babel.ua/texts/123231-shchob-zbuduvati-misto-v-pusteli-v-pusteli-zbuduvali-mista-dlya-budivelnikiv-sauidivskiy-mega-proyekt-the-line-efektno-zaginayetsya-pid-tyagarem-inzhenernih-ta-finansovih-problem-bagato-foto>

57. Чабаненко М. Напрями трансформації репортажу в онлайнній журналістиці. Вісник Львівського університету. Серія : Журналістика. 2019. Вип. 46. С. 310-317.

58. Шпак К. «Я прокидаюся, ми вже всі завалені». Репортаж NV зі зруйнованої російською атакою вулиці у Петропавлівській Борщагівці. NV. 28.09.2025. URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/naslidki-rosiyskogo-udaru-po-petropavlivskiy-borshchagivci-reportazh-nv-50548573.html>

59. Щигел М. Репортаж – розповідь про те, що відбулося насправді. Mediasapiens.ua. URL: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/master_clas/reportazh_rozpovid_pro_te_scho_vidbulosya_naspravdi/ (дата звернення: 1.11.2025)

60. Carruthers S. The media at war. Basingstoke: Palgrave Macmillan. 2011.

ДОДАТКИ

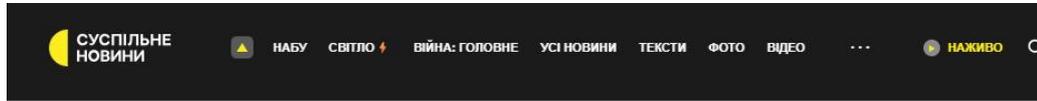
Додаток А

Особливості репортажів аналізованих медіа

Медіа	Приклади репортажів	Основні характеристики
Суспільне Новини	<p>1) Саєнко К. <i>Освіта під прицілом: зруйновані Росією школи на Донеччині та Луганщині</i> (13.11.2025)</p> <p>2) Саєнко К. <i>Google оновив супутникові знімки Маріуполя: ось як Росія змінила цивільну інфраструктуру міста після 2022-го..</i> (29.09.2025)</p> <p>3) Антипенко І. <i>Затишно, як удома. Страшно, як на війні. Херсон у третю річницю звільнення ...</i> (11.11.2025)</p> <p>4) Коломієць Д. <i>Що зараз відбувається на Національному військовому меморіальному кладовищі...</i> (31.10.2025)</p> <p>5) Куренкова О. <i>«Це лише припинення вогню, а не мир». Що відбувається в Газі та чи є шанс на довгостроковий спокій у регіоні...</i> (17.10.2025)</p> <p>6) Антипенко І. <i>Фермери з рушиницями та комбайни з РЕБами. Як херсонські аграрії працюють під атаками російських дронів</i> (19.08.2025)</p>	<p>Тематика: війна та її наслідки. Суспільне Новини використовує поєднання документальних доказів (фото, відео, супутникові знімки) та свідчень очевидців. Значну увагу приділено верифікації джерел, геолокаційній перевірці, особистого досвіду журналістів. У репортажах подано від 5-7 фото, контекст, експертні оцінки й персональні історії. Візуальна складова – важливий елемент. Подання збалансоване: поєднання емоційної чутливості та фактологічної точності.</p>
Бабель	<p>Коротуненко С. <i>Справа про вбивство Максима Матерухіна на фунікулері зрушила з місця: там з'явилися і зникли ключові персонажі, а батьки нарешті почули зізнання, на яке давно чекали.</i> (2025)</p> <p>Гусєв Г., Коберник К. <i>Український бомбардувальник «Горинич» знищує стратегічні об'єкти глибоко в російському тилу. «Бабель» провів три дні з групою, яка його створила – і розповідає її неймовірну історію.</i> (2025)</p> <p>Цуба В. <i>ЗСУ втрачають контроль над Серебрянським лісом. Наступ на Лиман посилюється. Показуємо це на мапах.</i> (2025)</p> <p>Цуба В., Гусєв Г. <i>Щоб збудувати місто в пустелі, в пустелі збудували міста для будівельників. Саудівський мегапроект The Line ефектно загинається під тягарем інженерних та фінансових проблем (багато фото).</i> (2025)</p> <p>Мамонова Г., Коберник К. <i>«Меморіал героїв на Майдані Незалежності перетворився на хаос. Але того, хто</i></p>	<p>Часто поєднання репортажу із аналітичними жанрами, сторітелінгом тощо. Тематика: наслідки війни, судові процеси, реалізація проєктів. У матеріалах переважають спостереження журналіста, короткі діалоги, цитати очевидців. Візуальні матеріали використовуються розлого, присутні історії людей та контекст подій. Стиль – спокійний, без емоційного перебільшення, із чітким фокусом на логіці подій.</p>

	<i>почне наводити там лад, уб'ють». За якими законами живе місце пам'яті в центрі Києва. (2025)</i>	
Reporters	«Зцілення» (№10, 2025) репортажів про реабілітацію й відбудову з акцентом на документальну фотографію. Тексти Христина Шалак; Войцех Тохман; Наталія Нагорна. Фотоісторія: Данило Павлов. «Українська мрія» (№12, 2025) «10 років змін» (№7, 2025) – репортажі таких авторів, як Павло Казарін, Андрій Любка, Віра Курико та ін. «Українські ландшафти» (№13, 2025) архівні серії Валерія Мілосердова, серія Дмитра Купріяна «Тридцять шість видів Говерли», есе Юрка Прохаська. «Дати життя» (№6, 2025), «Українська мрія» (№9, 2025)	Документальні репортажі, есеї та фотоісторії присвячені окремим темам: історії людей, поранених чи з посттравматичним досвідом, їхня реабілітація, повернення до життя, реконструкція після руйнувань. У випуску «Українська мрія» вміщено 18 історій про мрію в Україні за останні десятиліття – від 90-х до сьогодення; репортажі, есеї та фотоісторії про те, як змінилась мрія, що означає мріяти по-українськи, як особисті мрії поєднуються з прагненням державності та громадянської ідентичності.
The Ukrainians	1) Безрученко Д., Поліщук В. Макова долина дитинства. Нововивчені уроки школярів із Червоної Долини. The Ukrainians. 15.09.2025. 2)Ліберови К. і В. Перевізники обіймів. Репортаж про машиністів потягу «Київ–Війна», яким так рідко дякують пасажери. The Ukrainians. 10.11.2025. 3) Бура Д., Рупате О. Олена буде новітній ковчег. The Ukrainians. 2.09.2025. 4)Ратинський О. Не все пропало. The Ukrainians. 22.08.2025. Петрасюк О. Світло в окопі. The Ukrainians. 9.11.2025.	Репоражі перегукуються із виданням Reporters, великоформатні якісні фото, поєднання жанру репортажу із інтерв'ю та ін.
NV	Шпак К. «Я прокидаюся, ми вже всі завалені». Репортаж NV зі зруйнованої російською атакою вулиці у Петропавлівській Борщагівці (28.09.2025). Найденко Ю. Поліція показала перші хвилини після російського удару по Києву (28.08.2025) Семенова І. «Немає такої роботи, яку не може виконати наземний дрон». Військовий – про десятки варіантів їх застосування (18.08.2025)	Тематика: війна та її наслідки. Використовують фото та відео, матеріали із соціальних мереж у спеціальних інтерактивних блоках. Часто репортажі невеликого розміру, нечітко дотримані вимоги до жанру.

Візуальні елементи репортажів аналізованих медіа

«Суспільне Новини»

"Це лише припинення вогню, а не мир". Що відбувається в Газі та чи є шанс на довгостроковий спокій у регіоні

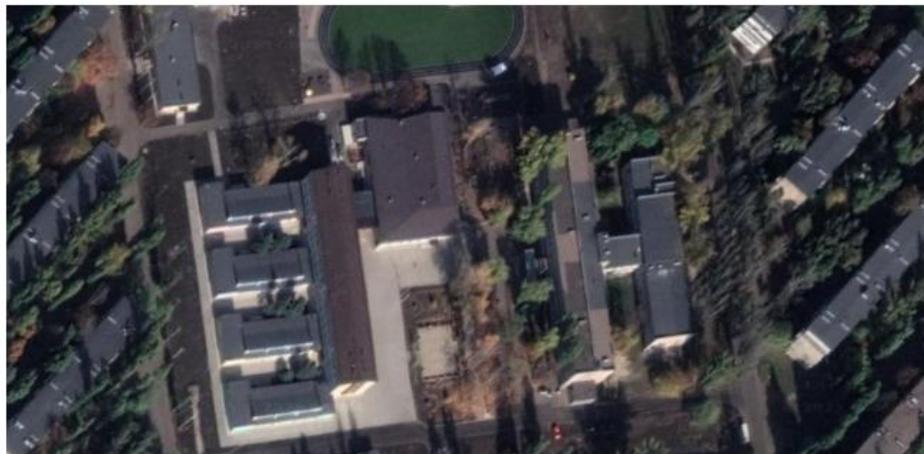
Олена Куренкова

17 жовтня, 16:16

Палестинці проходять повз руїни в місті Газа після угоди про припинення вогню між Ізраїлем та ХАМАС, 15 жовтня 2025 року. REUTERS/Ebrahim Hajaj

Школа отримала сучасне обладнання, нові кабінети, спортивні й ігрові майданчики. Литва спрямувала на оснащення понад 700 тисяч євро, а загальна вартість проєкту тільки у 2019-2021 роках, за даними СРВА, становила мільйон євро.

Супутниковий знімок опорної школи №2 в Авдіївці, 2021. Google Earth

«Бабель»

Піднімається галасом, але чому? Героїзм, рабство і гонимі і до підлітків, які викопали з каменю останній. Ті його снів, відраши «діагностику», чому в Миксима така ставлення до служби в армії. Доді версії друї Миксима і Косова стисло різняться.

Директор Микхел Гелаві

Гелаві Микхел / «Бабель»

Підлітків казати, що Косов одразу підійшов до Миксима, спитав його і казав у який стані. Коли Миксима впади на сцену, Косов намагався виставити хлопця на вулицю, але підлітки його мігалими. Прог Микса Тасар казав Косова перешкоди бачити. Той рухався агресивно, кричав, що всієї гонимі. І тепер же до суми. У день трагедії підлітки ще не знали, що в сумці у Косова був заряджений табірний пістолет.

У Косова свої версії. Написати на його команді промовляти, що у камені й випливають у зен на впади сцені ставі, тоді він до них слухався. Тасар, той снів до Косова найбільше, жальте і сповідує його у грі. А Миксима, той снів з каменю останній, був у бойовій стійці — і підлітками по грізній рухаві стиснутими в кулак.

Косов спитав Миксима за руку, зробив йому, щоб «просто казати виступи на мовно безрозбіжності, відпочи чи якийсь складний комбінації». Про діти Косов говорить з жвавою страхи — він майстер створити з каменю, тому займається сім років. І Тривалістю пераказів і оновлення він регулярно проводив курси з бойовою та тактичною підготовкою.

Коли Косова оточили підлітки, з його словами, він впади рівноміру і почав казати разом з Миксимом. Друї Миксима «каждий йому тільки утірає», бачи скарби і привітливо по голові. Кофайтс переказі у діти, що «підлітки не хотіли заступитися». Слів з хлопців мовчавість пераказів бачили. Коли Косов піднявся, побачив Миксима, той ішов до укріп. «Я не знав, як це мійвіла. У мене була зброя. Руками пішли по вітках, зброю зброю, — казав він у сні.

Гелаві і Співачка Мілерука дивляться відео з Косовим з бар'єром голубийським, де той казав, як ішовому Миксима мовчавістю

Гелаві Микхел / «Бабель»

Після того як Микс впади, версії підлітків і Косова збігаються. Він стірвався до веруваного сні, йому жамчавіть допомогти каскадера казаво Гелаві. Підлітки казали його відступити, бо зброя, що Косов планує, добити іншого.

Reporters

...иногда заставила вернуться. Вечером, когда уже стемнело, мы вышли из здания. Но в этот момент кто-то из толпы начал кричать: «Свобода!» и начал бить в воздух кулаками. Мы все испугались и побежали в сторону здания. Но в этот момент кто-то из толпы начал кричать: «Свобода!» и начал бить в воздух кулаками. Мы все испугались и побежали в сторону здания.

...иногда заставила вернуться. Вечером, когда уже стемнело, мы вышли из здания. Но в этот момент кто-то из толпы начал кричать: «Свобода!» и начал бить в воздух кулаками. Мы все испугались и побежали в сторону здания.

...иногда заставила вернуться. Вечером, когда уже стемнело, мы вышли из здания. Но в этот момент кто-то из толпы начал кричать: «Свобода!» и начал бить в воздух кулаками. Мы все испугались и побежали в сторону здания.

...иногда заставила вернуться. Вечером, когда уже стемнело, мы вышли из здания. Но в этот момент кто-то из толпы начал кричать: «Свобода!» и начал бить в воздух кулаками. Мы все испугались и побежали в сторону здания.

...иногда заставила вернуться. Вечером, когда уже стемнело, мы вышли из здания. Но в этот момент кто-то из толпы начал кричать: «Свобода!» и начал бить в воздух кулаками. Мы все испугались и побежали в сторону здания.

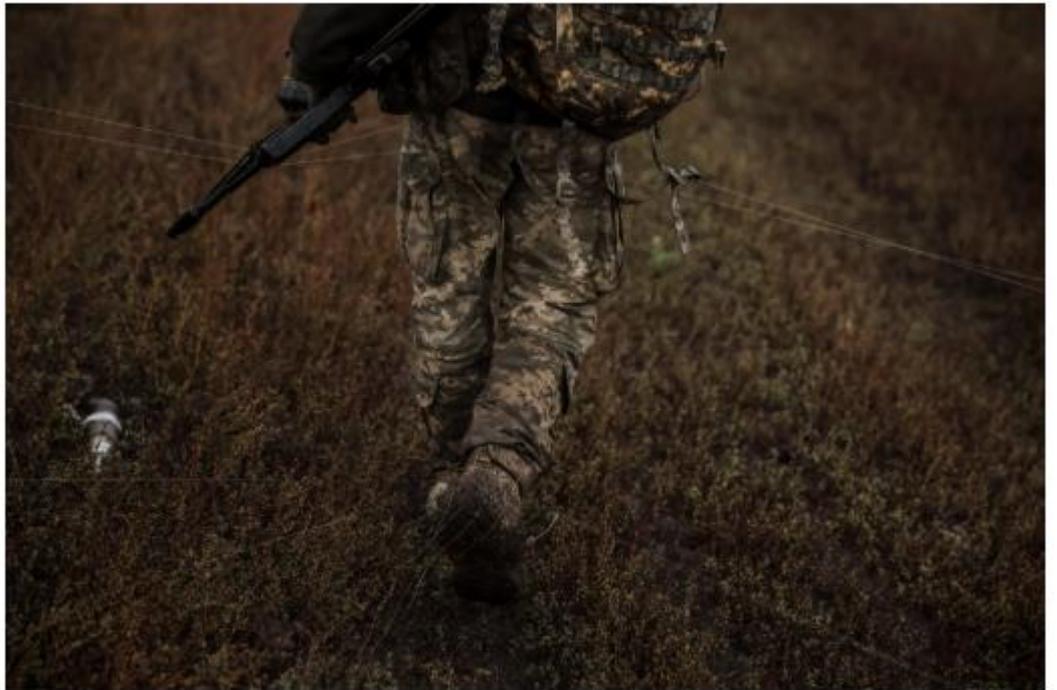
...иногда заставила вернуться. Вечером, когда уже стемнело, мы вышли из здания. Но в этот момент кто-то из толпы начал кричать: «Свобода!» и начал бить в воздух кулаками. Мы все испугались и побежали в сторону здания.

The Ukrainians

Життєво, у тьмяні квітчині, у шорсткому жарі та в сльозинках.

Тут, де палахтить окопне світло та стоїть українська піхота, — тримаємося ми всі.

NV

 УКРАЇНА | [Політ](#) | [Політика](#)

 ВІЙНА НОВИНИ ПОГЛЯДИ БІЗНЕС LIFE РАДІО NV ПРЕМІУМ

 🔍 UKR 👤 [ПЕРЕДПЛАТИТИ](#)

«Я прокидаюся, ми вже всі завалені». Репортаж NV зі зруйнованої російською атакою вулиці у Петропавлівській Борщагівці

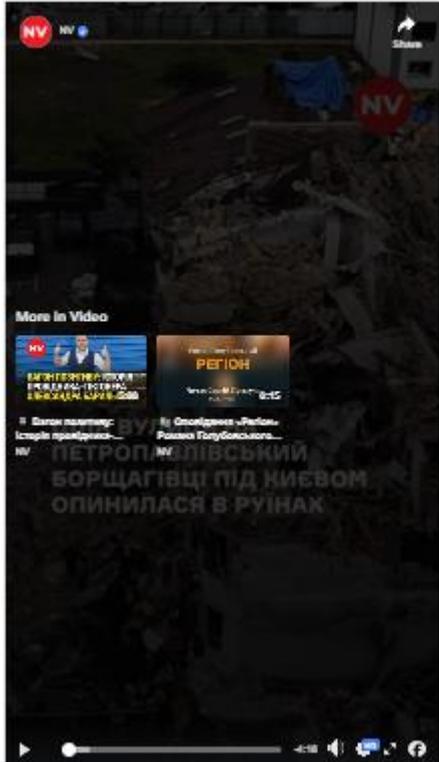
28 березня, 19:19 Поділіться: [f](#) [t](#) [v](#) [e](#) [p](#)

Повищення на місці руйнування, на місці тріщин у Петропавлівській Борщагівці несе не загинув (Фото Сергій Окунов / NV)

Під час нічного обстрілу Київщини росіяни фактично знищили цілу вулицю у Петропавлівській Борщагівці, без загиблих обійшлося лише дивом.

«Слав на другому поверсі з дружиною, діти спали на третьому поверсі - хлопчик, ракети, я так розумію, частина впала. І я прокидаюсь — уже ми всі завалені. Дружина крикнула — діти, де діти? Кричу — кажуть — ми живі. Ото я поліг їх діставати, молодшого вже дістав з-під завалів, спустили на перший поверх. Потім вже вийшов на вулицю, зрозумів, що тут ще догорє все», — розповів NV чоловік, постраждалий внаслідок удару росіян.

More in Video

Битва за Іллінку: Історія провалена

Спеціалне «Рейс»: Росіяні Голубовського

ПЕТРОПАВЛІВСЬКИЙ БОРЩАГІВЦІ ПІД КИЄВОМ ОПИНИЛАСЯ В РУІНАХ

«Усі мають бути готові воювати». Як проходить ЕЗВН, які є страхи у мобілізованих та чому йдуть у СЗЧ під час зачистки — інтерв'ю з Героєм України

05.22 **Зникої капітали в Україні:** коли починаються та скільки днів триватимуть?

05.15 **«Графіки з нами до кінця війни».** Як три останні днів дають сайло України під обстрілами і що буде далі з відключеннями

Відео, 15.35 **Новина ескадри:** Як MOST Logistic формує нову логістику експорту: залізничний термінал і контейнерний потік на Гданськ

Відео, 15.25 **Від +2 до +20.** Сіловіківице повідомляють про найкращіші, найкращі області в чотирь, де буде доц і коли похолодає в Україні

01.37 **У небезпечному Харківському мікрорайоні понад 200 людей захищаються без світла і газу**

05.08 **Відповідь на застеревення Дубіковца.** В ІЗВ підкукували, скільки часу потрібно Росії, щоб захопити Дніпро

Відео, 20.45 **Український бригадний генерал про бої в Покровську:** Росіяни зробили крок останньої надії

Відео, 22.33 **Армія як бренд.** Найто у військы маркетинговий, і різно рекламних кампаній яких відроділія показники би успішний бізнес